

100
2020

TRIMITAS

1920-2020

**JAUNIEJI ŠAULIAI:
VARŽYBOS STIPRINA
DRAUGYSTĘ**

9771392475004

1,99 €

Paroda
„4 būdai nuskristi
į mėnulį“
07.07-11.11

10.13

PARODA

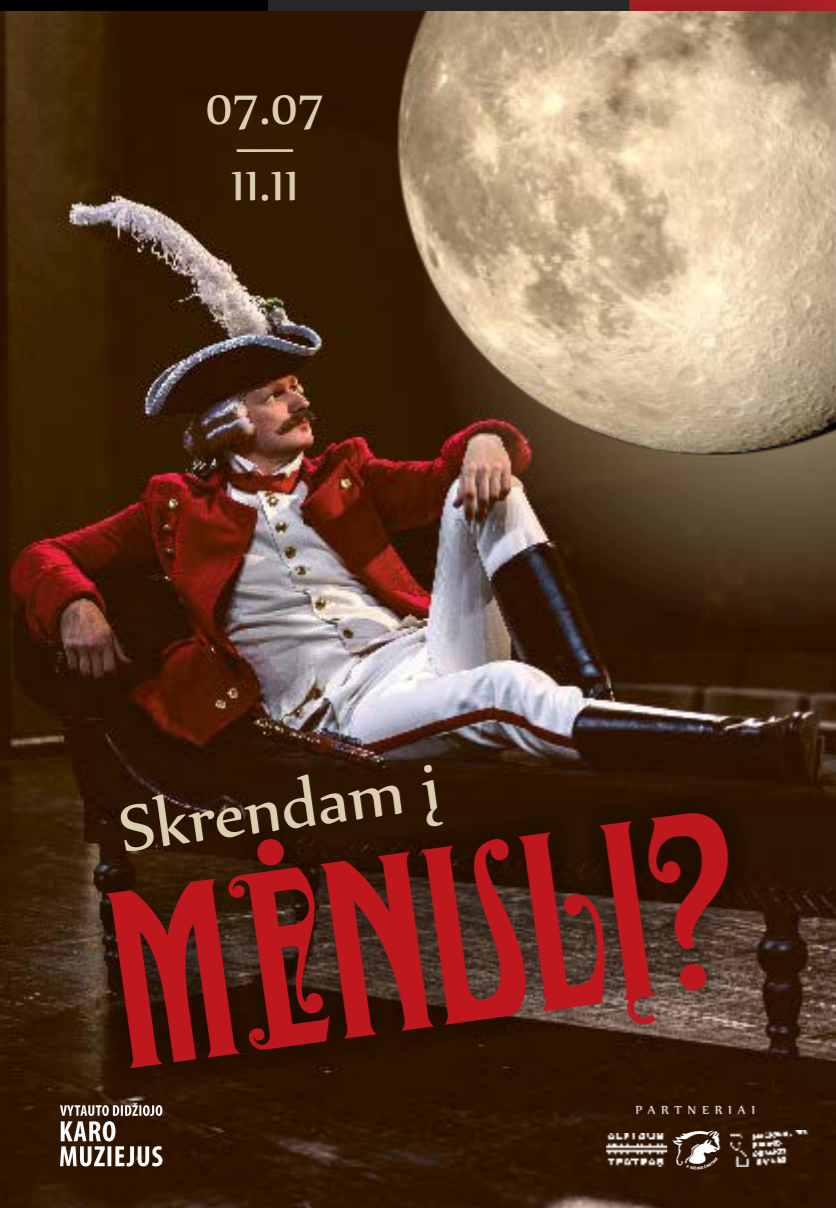
KARIO
KELIAS

12.18

PARODĄ PARĖMĘ
Vytauto Didžiojo
KARO MUZIEJUS

Ekspozitai iš privačios
kolekcijos

PARTNERIS
VŠĮ
„Krymekan mokykla“

07.07
—
11.11

Skrendam į
MĖNULĮ?

Paroda
„Kario kelias“
10.13-12.18

PARTNERIAI

©„Trimitas“, 2020
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753
Tiražas 2000 egz.

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2020 m. Nr. 9 (1343)
Tiražas 2000

Išleidžiamas
paskutinę kiekvieno
mėnesio savaitę

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 **LŠS KRONIKA.** Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Sveikatos apsaugos ministerija
- 3 **LŠS KRONIKA.** Aptarta Šaulių sąjungos pasirengimo valstybės gynybai ir pilietiniam pasipriešinimui svarba
- 4 **IŠEIVIJOS ŠAULIŲ KRONIKA.** Išeivijos šauliai: „Bėgimas - tai mūsų padėka šauliams | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 6 **PATIRTIS.** Vyko geriausio šauliško pėstininkų skyriaus varžybos | VALDAS KILPYS
- 8 **PATIRTIS.** Taikliausi - klaipėdiškiai | VALDAS KILPYS
- 10 **ĮGŪDŽIAI.** Bazinis šaulio įgūdžių kursas: daugeliui pirmas, bet itin išimintinas taktinis pasivaikščiavimas su kuprine | KAROLINA SAVICKYTĖ
- 14 **JAUNIEJI ŠAULIAI.** Jaunieji šauliai: varžybos stiprina draugystę | VALDAS KILPYS
- 16 **GINKLO BROLIAI.** Iš pasirinkusių karo akademiją - net penktadalį jaunųjų šaulių | AISTĖ JANULEVIČIŪTĖ
- 18 **VIENAS IŠ MŪSŲ.** Eligijus Leikauskas: žmonės pas mus - geri, arba 600 kilometrų per Lietuvą | VALDAS KILPYS
- 20 **NUOMONĖ.** „Naudingųjų“ idiotų genezė ir ką su jais daryti | VALDAS KILPYS
- 22 **PAŽINK PASAULĮ.** Apie slaptą, bet kiekvienam žinomą Izraelio branduolinį ginklą | VALDAS KILPYS
- 24 **LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Mato Šalčiaus 130-osios gimimo metinės | STASYS IGNATAVIČIUS
- 28 **LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Šaulių močiutė | STASYS IGNATAVIČIUS
- 30 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Karo ir epochos tiesos barono Miunchauzeno meluose | KRISTINA PETRAUSKĖ
- 36 **IŠ AUTOMOBILIŲ ISTORIJS.** 1991-2000 metų automobiliai | JONAS RINKEVIČIUS
- 42 **LAUKO VIRTUVĖ.** Padažas iš keptų pomidorų | VYTARAS RADZEVIČIUS
- 44 **GALVOSŪKIS.** Kryžiažodis „Keliais, keleliais“. Atsakykite į klausimus ir laimėkite prizą! | KASTYTIS STUMBRYŠ

Autorių dėmesiui - medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Projektą „Eligijus Leikauskas: žmonės pas mus - geri, arba 600 kilometrų per Lietuvą“, „Naudingųjų idiotų“ genezė ir ką su jais daryti“ remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2020 m. skirta 3000 eurų

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Maketas Greta Janutytė
Dizainas CRITICAL, Paulius Budrikis

Viršelio nuotrauka - Ieva Budzeikaitė

Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami. Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuovę. Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“ Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Redakcijos kolegija: Redakcijos kolegija: Dovilė Pukertaitė (LŠS viešųjų ryšių specialistė) Tadas Venskūnas (LŠS Pilietinio ugdymo skyriaus vedėjas) Irena Šalaviejiene (LŠS išėivijoje šaulė) Gražvydas Zulanus (CV narys) Skaidrilė Grigaitė-Mockevičienė (LŠS studentų korporacijos „Saja“ narė) Gediminas Jankus (CV narys) Edgaras Diržius (CV narys)

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Atstovai užsienyje: LŠS išėivijoje (JAV) J. R. Butkus Toronto (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga www.sauliusajunga.lt facebook.com/sauliusajunga.lt Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

1

PASIRAŠYTA BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS SU SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Tekstas ir nuotraukos – Karolina Savickytė

Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus pasirašė bendradarbiavimo sutartį su sveikatos apsaugos ministru Aurelijumi Veryga. Šia sutartimi numatoma glaudžiai bendradarbiauti valdant visuomenės sveikatai ir saugumui pavojingas situacijas bei rengiantis šių situacijų valdymui.

Sveikatos apsaugos ministras teigia, kad šauliai jau pademonstravo, kad yra labai svarbūs pagalbininkai iškilus tam tikrų netikėtų kritinių situacijų, tokių kaip koronaviruso pandemija. „Tai yra organizacija, kuri turi aiškią struktūrą ir gali greitai mobilizuoti pilietiškus

bei organizuotus žmones, tai parodė budėjimai oro uostuose, mobiliuose patikros punktuose, patruliuojant su policijos pareigūnais. Tad tikimasi, kad dabar šauliai, turintys praktinės patirties tokiose situacijose, bus rimta pagalba ir paspartis“, – sako A. Veryga.

„Ši organizacija sukurta tam, kad būtų išnaudotos Lietuvos piliečių pilietinės iniciatyvos. Anksčiau daugiau dėmesio buvo skiriama kovai su karinėmis ar hibridinėmis grėsmėmis ruoštis, o šių dienų realijos ir iššūkiai diktuoja, kad Lietuvos šaulių sąjunga turi žiūrėti daug plačiau ir užtikrinti pasirengimą kovoti su kitomis grėsmėmis, pavyzdžiui, pandemijomis“, – teigia Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. A. Dapkus. Jis džiaugiasi, kad organizacija gali padėti tokioms oficialioms

struktūroms kaip policijos ir pasienio pareigūnai ar sveikatos apsaugą prižiūrinčios institucijos ir taip prisidėti prie nacionalinio saugumo stiprinimo.

Už suteiktą pagalbą valstybei sunkiu metu ir pasiruošimą esant reikalui vėl mobilizuoti šaulius svarbioms veikloms Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) pasirašyta sutartimi įsipareigojo šauliams organizuoti pirmosios medicininės pagalbos bei kitokios pagalbos mokymus ir taip Lietuvoje didinti žmonių, galinčių suteikti neatidėliotiną pagalbą žmogui, skaičių. x

Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga.

APTARTA ŠAULIŲ SĄJUNGOS PASIRENGIMO VALSTYBĖS GYNYBAI IR PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI SVARBA

2

LŠS informacija

Lietuvos šaulių sąjungos vadovybė susitiko su Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie KAM vadovu Virginijumi Vilkeliu, Pilietinio pasipriešinimo skyriaus vedėja Audrone Kaladžinskiene ir Pilietinio pasipriešinimo skyriaus patarėju ats. mjr. Albertu Daugirdu.

Susitikimo akimirka: kartu galime daugiau.

Susitikimo metu aptarta Šaulių sąjungos pasirengimo valstybės gynybai ir pilietiniam pasipriešinimui svarba, apsvairstyta pasirengimo nenumatytiems atvejams galimybės bei tolesnio glaudaus bendradarbiavimo ir savitarpio paramos klausimai. Ypač akcentuota, kad valstybinės institucijos turėtų ne tik kreiptis į Lietuvos šaulių sąjungą su pagalbos prašymais padėti viename ar kitame renginyje, bet ir aktyviau ieškoti būdų, kaip padėti LŠS pasiruošti įvairioms užduotims. Šiuo atveju mūsų departamentas pasiūlė ne tik tęsti šaulių mokymą Pilietinio pasipriešinimo kurse Nr. 1, bet ir prisidėti parengiant bei įgyvendinant kitas mokymo programas, susijusias su veiksmais paskelbus mobilizaciją ar karo padėtį. x

IŠEIVIJOS ŠAULIAI:

„BĖGIMAS – TAI MŪSŲ PADĖKA ŠAULIAM“

3

Tekstas – Dovilė Pukertaitė
Nuotraukos – Antanas Jocius

Jungtinės Karalystės Lietuvos šaulių sąjungos paramos padalinio šauliai rugpjūčio 15 dieną įveikė „Trail“ trasą maršrutu Kernavė–Vilnius. Šis bėgimas svarbus ne tik trasos sudėtingumu ir kilometrais, bet ir tuo, kad broliai ir sesės šauliai iš Jungtinės Karalystės taip nusprendė padėti Lietuvos šauliams, kurie nuo pavasario aktyviai dalyvavo kovoje su COVID-19. Trumpai pasikalbėjome su Jungtinės Karalystės Lietuvos šaulių sąjungos paramos padalinio vadu Antanu Jociumi.

Kaip kilo idėja dalyvauti bėgime?

Prieš tris mėnesius brolis, kuris kartu rugpjūtį ir bėgo šią trasą, prie kavos puoduko pasiūlė idėją, kaip padėti Lietuvos šaulių sąjungai. Taip paprastai per 5 minutes priėmėme sprendimą užsiregistruoti ir tučtuojau pradėti treniruočių programą.

Ar dažnai bėgiojate, kokių bėgimo iššūkių esate įveikę?

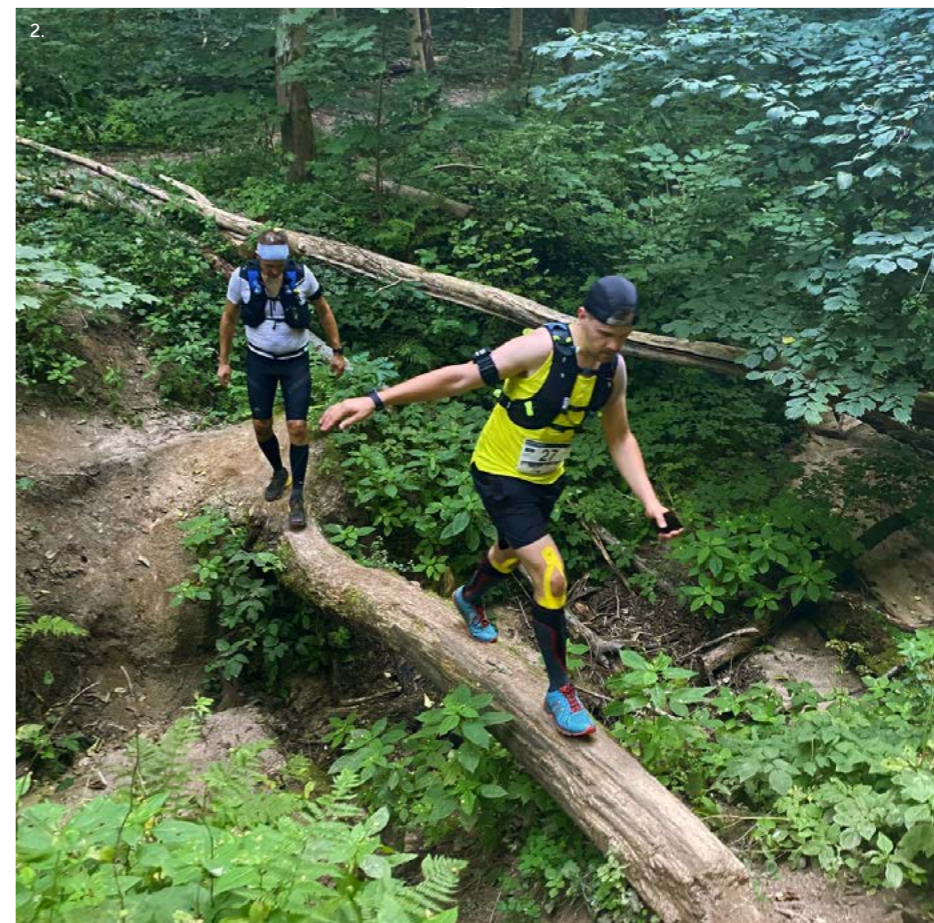
Bėgioti stengiuosi kuo dažniau, bet dėl įtempto darbo grafiko ir organizacinės veiklos ne visada pavyksta išlaikyti tinkamą treniruočių ritmą. Dalyvauju plentiniuose maratonuose, kiekvienais metais stengiuosi dalyvauti Sausio 13-osios bėgime „Mirties ir gyvybės keliu“.

Iki šiol didžiausias iššūkis buvo įveikti orientacinę 121 km pėsčiųjų trasą per 19 valandų su įplyšusiu raiščiu, jeigu ne nusiteikimas, savimotyvacija, nežinau, ar būčiau įveikęs.

Vilkėjote marškinėlius su šauliška simbolika, atstovavote Sąjungai? Kodėl, papasakokite plačiau.

Per karantiną stebėjome, kaip Lietuvos šaulių sąjunga prisidėjo kovoje su COVID-19, kaip kiekviena šaulių rinktinė prisidėjo, kaip šauliai budėjo ir pirmi vykdė patikras oro uostose, padėjo policijos pareigūnams ir tikrino pravažiavimo punktus, patruliavo parkuose, budėjo karštojoje koronos linijoje 1808. Norėjome ir mes, išeivijos šauliai, prisidėti, bet dėl karantino ir ribojimų fiziškai to padaryti negalėjome, bandėme bent šiek tiek pagelbėti broliams ir sesėms šauliams Lietuvoje – siuntėme paramą (veido kaukes). Kai situacija aprimo, grįžome į Lietuvą, norėjome kaip nors atsidėkoti, simboliškai padėti Šaulių sąjungos nariams, kurie nesavanaudiškai, rizikuodami savo ir savo šeimos sveikata, ėjo ir prisidėjo prie kovos su nematomu priešu.

2.

Tad įveikdami šią 82 km miškų trasą tai ir padarėme.

Kiek laiko truko įveikti trasą? Kokie iššūkių sutikti joje?

Trasą įveikėme per 12 valandų ir 15 minučių. Nors oro temperatūra buvo aukšta ir distancija buvo sudėtinga, sudaryta iš stačių pakilimų, nevalyto miško, sunkiai pereinamų vietų, bėgimas – kaip tarnyba, kartais gali būti sunku, bet, kai tiki tuo, ką darai, ir darai tai dėl kitų, ir didžiausi iššūkių tampa lengvai įveikiami.

Ar visi bėgė dalyviai – išeivijos šauliai? Priklauso Jungtinės Karalystės Lietuvos šaulių sąjungos paramos padaliniai?

Dvi šaulių giminaitės drauge pasiryžo dalyvauti bėgime, jos, tiesa, įveikė 10 km „Trail“ trasą. Visi kiti bėgikai – mūsų išeivijos šauliai.

Ar Jungtinėje Karalystėje organizuojate šauliškus bėgimus?

Šiuo metu patys neorganizuojame, prisidedame prie Jungtinėje Karalystėje Lietuvos Respublikos ambasados organizuojamo Sausio 13 dienos bėgimo ir kitų organizacijų bėgimų. Patys šiuo metu organizuojame pėsčiųjų ir išgyvenimo žygius. x

1. Kai tiki tuo, ką darai, didžiausi iššūkių tampa lengvai įveikiami.

2. Sudėtinga miškų trasa pareikalavo ne tik jėgų, bet ir išmanumo.

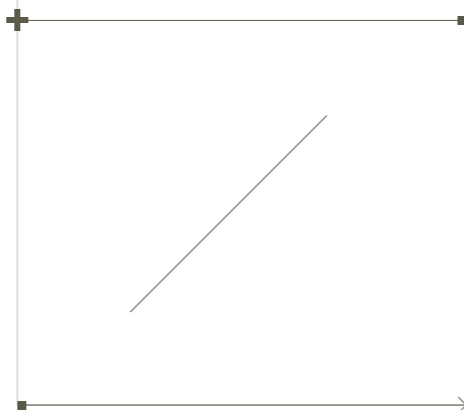

VYKO GERIAUSIO ŠAULIŠKO PĖSTININKŲ SKYRIAUS VARŽYBOS

4

Tekstas ir nuotraukos – Valdas Kilpys

Pirmą kartą, sekant geriausiomis Lietuvos kariuomenės tradicijomis, Gaižiūnų poligone vyko pėstininkų skyriaus varžybos. Pasak varžybų organizatoriaus, G2/G3 skyriaus vedėjo ats. mjr. Raimundo Ardavičiaus, buvo laikomasi visų skyriui būdingų reikalavimų. Skyriaus sudėtis – šeši žmonės, kurių kiekvienas turėjo atskirą specializaciją: vadas, kulkosvaidininkas su padėjėju, šaulys gelbėtojas, taiklusis šaulys.

1. Šauliško kliūčių ruožo išskirtinumas – visur būtina nešti nemenką amunicijos dėžę.
2. Be šliaužimo įgūdžių – nė iš vietos.
3. Šauliai privalo išmanyti orientavimo subtilybes.
4. Vandens kliūtis įveikimas reikalauja nemenkų fizinių pastangų.

Varžybose dalyvavo aštuonios rinktinės atstovaujanti komandos. Nors varžybų nuostatose nebuvo reikalaujama, kad bent vienas komandos narys būtų moteris, dauguma komandų moteris įtraukė į savo sudėtį. Nugalėtojų komandoje prakaitą liejusį Karaliaus Mindaugo 10-osios šaulių rinktinės šaulė Gabrielė Nalivaikaitė sakė, kad ne vienas dalyvis džiaugėsi, kad galėjo susitikti su kitų rinktinėjų sesėm ir broliais šauliais. „Tokiose varžybose svarbi ne tik galimybė įsivertinti savo gebėjimus, pamatyti, kur dar reikia tobulėti, bet labai svarbu ir tai, kad galime susitikti su kitų rinktinėjų šauliais, pabendrauti. Toks bendradarbiavimas yra reikalingas“.

Visi varžybų dalyviai turėjo atlikti nemažai užduočių: orientavimasis vietovėje, karinės technikos atpažinimas, šaudymas, pirmosios medicinos pagalbos teikimas

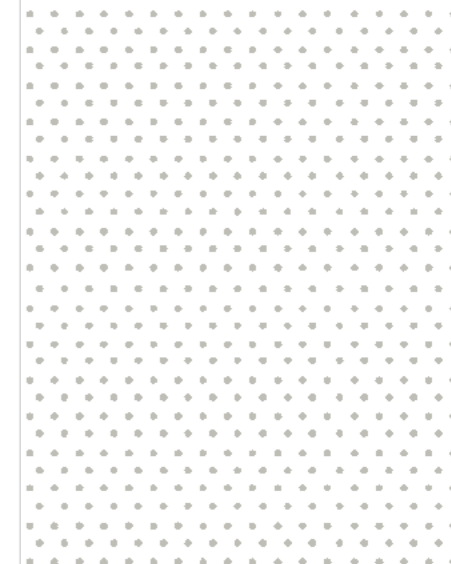
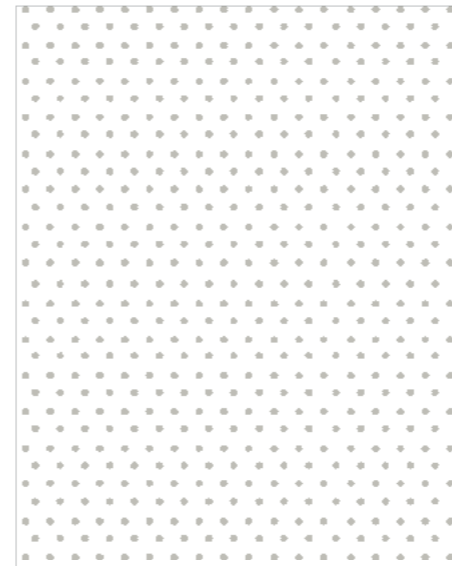
ir kliūčių ruožo įveikimas. Tai reikalavo ne tik ištvėrmės, bet ir nemenko sugebėjimo dirbti išvien. „Pirmą kartą vykdytos LŠS geriausio skyriaus varžybos nustebino sklandžia organizacija. Nuo atvykimo momento iki apdovanojimų teikimo – viskas buvo suplanuota ir įvykdyta tiksliai bei profesionaliai.

Parinktas maršrutas bei užduotys suteikė galimybę ne tik parodyti savo sugebėjimus, pasidalinti patirtimi su kitų rinktinėjų atstovais, bet kartu ir įvertinti skyriaus pajėgumą fizinio pasirengimo, orientacijos, taktinės medicinos bei kitose srityse. Tokio tipo varžybos atskleidžia skyriaus silpnąsias, tobulintinas vietas, prie kurių reikėtų padirbėti bei padeda atrasti geresnę tarpusavio sąveiką“, - po varžybų sakė Algirdas Stripinis, Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės šaulys.

Kitas varžybose dalyvavęs šaulys juokavo, kad lyginant su Krašto apsaugos savanorių organizuojamomis analogiškoms varžyboms šauliškas jų atitiktum buvo labiau paremtas ne raumenų, o smegenų darbu.

Nugalėtojais tapo Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šauliai, antrą vietą užėmė Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės komanda, o trečiąją vietą – kauniškiai. x

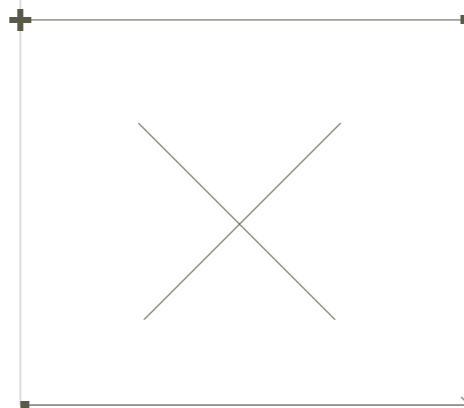

TAIKLIAUSI – KLAIPĖDIŠKIAI

5

Tekstas ir nuotraukos – Valdas Kilyps

Rugsėjo viduryje šauliai iš įvairių rinktinių suvažiavo į Jurbarko kraštą. Šį kartą šaudymo varžybos vyko privačioje šaudykloje Giedrių kaime. Tai puikiai įrengta universali šaudykla, kur akį miklina ne tik šauliai, bet ir medžiotojai, tiesiog šaudybos mėgėjai. Puiki vieta vystyti šaudymo kultūrą.

LŠS G2/G3 skyriaus vedėjo ats. mjr. Raimundo Ardavičiaus teigimu, varžybos organizuotos siekiant stiprinti individualų ir komandinį šaulių karinį pasirėmimą. „Pagaliau vėl atnaujinome šias varžybas, – džiaugėsi pašnekovas, – atsirado galimybė įvertinti šaulių pasiekimus po organizuojamų kursų, mokymų.“

Šiose varžybose dalyvavo visos rinktinės ir LŠS štabo komanda. Varžybų dalyviai turėjo atlikti tris pratimus įvairiais ginklais. Komandos sudėtis – keturi šauliai, iš kurių viena turėjo būti moteris.

Pirmasis pratimas buvo vykdomas šaudant automatinio šautuvu AK 4MT. Šio pratimo esmė pagrįsta tuo, kad kuo arčiau priartėjama prie taikinio, tuo vis iš sudėtingesnės pozicijos teko šauti. Pradaužas buvo skaičiuojamas pagal IPSC taisykles. Kitaip tariant, šaudant automatinio šautuvu reikėjo ne tik taikliai iššauti, bet ir stebėti laiką, nes keliolika sekundžių yra nepakankamas laikas norint gerai prisitaikyti. Laimėjo tie, kurie turi „šaltus nervus“.

Antrasis pratimas – sąlyginai sudėtingesnis. Pasak LŠS G2/G3 skyriaus metodininko Virgilijaus Milišausko, kartais tekdavo kiek nusivilti regint, kad naujos ginklų sistemos kai kuriems šauliams vis dar yra nepažįstamos. Būtent toks yra taikliajam šauliui skirtas pusiau automatinis šautuvas „Heckler and Koch 308“. Tik apmokytam šauliui pritaikytas šiuolaikiškas optinis taikiklis daugeliui sukėlė sunkumų taikantis.

Trečiasis pratimas taip pat buvo vykdomas pagal IPSC taisykles. Kitaip tariant, reikėjo ne tik pataikyti, bet ir padaryti tai greitai. Bene sudėtingiausia pratimo įvykdymo dalis buvo sietina su judančiu taikiniu. Jei keturi žmogaus silueto taikiniai buvo nejudantys, vienas, pats tolimiausias, gana greitai laktė aniams už „nugarų“ ir pataikyti į jį reikėjo nemažos meistrystės.

Nemažai žavesio šioms varžyboms suteikė tauragiškių šaulių lauko virtuvė išvirtas troškinyms. Nors diena nebuvo šalta, lauke pagamintas maistas yra puiki proga pabendrauti su iš kitų rinktinių atvykusiais

šauliais. Laukiant rezultatų įspūdžių pasakojimas netilo nė minūtei.

Susumavus rezultatus tapo aišku, kad taikliausi yra iš pajūrio atvykę Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės šauliai. Jie net daugiau nei pusšimčiu taškų aplenkė antroje vietoje likusius Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šaulius. Trečiąją vietą užėmė varžybų šeimininkai, LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės komanda.

1. Neturėjusiems rankose taikliojo šaulio šautuvo – ši užduotis tapo tikru iššūkiu.
2. Šaudymas pistoletu turėjo dinamiškų elementų.
3. Taškų skaičiavimas taikinyje – atsakingas darbas.

BAZINIS ŠAULIO ĮGŪDŽIŲ KURSAS:

DAUGELIUI PIRMAS, BET ITIN ĮSIMINTINAS TAKTINIS PASIVAIKŠČIOJIMAS SU KUPRINE, GINKLU IR BROLIŠKA PASKUTINIO ŠOKOLADUKO NEGAILINČIA KOMANDA

Tekstas ir nuotraukos – Karolina Savickytė

Šeštadienis. Į Rūdinkų poligoną atvažiuojame šiek tiek po aštuonių, bet esame toli gražu ne pirmieji. Ši Bazinio šaulio įgūdžių kurso (BŠJK) grupė visada išsiskyrė savo punctualumu atvykti į pratybas. Pažiūrėsime, kaip šiandien jiems seksis laiką valdyti plačiuose miškuose. Su ginklais rankose, išgyvenimo ryšulėliu ant pečių ir didžiule motyvacija baigti šį kursą.

1. BŠJK kursantai juda į pratybų pradžios vietą.
2. Susėdę kursantai klausosi ir užsirašinėja pratybų vadovo sakomas užduotis.
3. Pasirodo, ir karyboje reikia skaičiuotuvų, ypač jeigu nenori eiti daugiau, negu reikia.

Suspėjame tik pasilabinti prieš šį didį iššūkį ir į pratybų vietą atvyksta viso kurso metu juos lydėję instruktoriai – bene pirmą kartą Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės BŠJK istorijoje kursą vedė išskirtinai vieno būrio šauliai instruktoriai. Galiu iškart atskleisti – nemažai kovinės ir kinetinės patirties turinčio Perkūno IV Balsių šaulių būrio pastangos nenuėjo veltui, o šauliai, pripratę prie intensyvių treniruočių ir pratybų, dabar perėję į darbinės kuopas laukia, kada gi vėl galės išbandyti jėgas miškuose. Bet apie viską nuo pradžios. Nuo pat pirmų baigiamųjų pratybų akimirky jau leidome kursantams pasijusti žvaigždėmis – juk retai kada tenka dėti tiek daug parašų (saugumas ir informuotumas svarbiausia). Išsidalijame ginklus, išsitempijame veidus, pasidalijame į keturis skyrius po 9–10 žmones ir, užsimetę kuprines, išjudame į pirmąjį susitelkimo tašką, kur praleisime artimiausią pusdienį. Pratybų vadovas paskelbia legendą ir

pagrindines kursantų būrio užduotis. Jau visai greitai jie išsiskirs ir judės skyriais, palaikydami ryšį tik su jiemis priskirtais instruktoriais.

Kelios papildomos paskaitos apie koordinacių kodavimą bei maršruto sudarymą ir... pirmoji užduotis. Duodamas pusvalandis kiekvienam skyriui dirbant keliomis grupėmis susidėlioti savo maršrutą ir išsirinkti geriausią variantą, kurį reikės pristatyti pratybų vadovui. Čia prasidėjo pirmieji nesusipratimai, nes skyriuose šauliai informaciją išgirdo skirtingai ir tai suprato įpusėjus laikui – visgi apsitarti ir sujungti du planus į vieną suspėjo. Pirmoji užduotis įvykdyta. Vėliau buvusi maketo konstravimo užduotis buvo sunkiausia skyrių vadams, nes daugeliui iš jų teko išmokti ne patiems nešioti šakeles ir samanų kupstus, o stebėti bendrą vaizdą vadovaujant kitiems. Nemenkas pasitikėjimo žmonėmis ir savimi kaip vadu iššūkis. >

Vėliau buvusi maketo konstravimo užduotis buvo sunkiausia skyrių vadams, nes daugeliui iš jų teko išmokyti ne patiems nešioti šakeles ir samanų kupstus, o stebėti bendrą vaizdą vadovaujant kitiems. Nemenkas pasitikėjimo žmonėmis ir savimi kaip vadu iššūkis.

Po neoficialaus „gražiausio ir teisingiausio“ maketo konkurso dangus pamalonino lietaus kibirais – pats puikiausias oras padaryti apšilimą prieš išjudant į ilgą ir pasalų kupiną kelią. Pašokinėjome, pasilankstėme... o dabar pereikime prie rimtesnio apšilimo – judame kartotis saugaus kelių kirtimo, nebylių ženklų ir veiksmy kontakto atveju. Perėjome tuneliu, apsisukame, praeiname emblemavimu. KONTAKTAS! Griūname, laukiame ir dubliuojame vado sprendimą, traukiames dengdami brolių ir sesių nugaras. Ir taip iki tol, kol jausimės tikri, kad mokame. Kai kurie tam išnaudodavo net pietų pertraukus – žavėjaisi jų užsidegimu.

Pagaliau laikas juos išleisti išbandyti savo navigavimo, žvalgybos, lyderystės ir komandiškumo gebėjimų. Pirmąją atkarpą jie turėjo įveikti patys, niekieno nestebimi, o vėliau susitikti su instruktoriais. Šie irgi veltui laiko neleido – numatė galimas atviresnes jų maršruto vietas ir ėjo jų ten pasitikti. Kartu su vienu mums priskirto skyriaus instruktoriumi ėjome pasitikti ir mes. Įsitaisę tarp tankesnių krūmų ir turėdami puikų vaizdą į švarų pušyną kartais per raciją užklaudavome, kur jie juda. Kai užklaudavo kiti instruktoriai – gaudavo atsakymą. Mūsiškių eteryje nesigirdėjo. Prasėdėjome nieko nepešę, o koordinates gavome jau tada, kai jie buvo numatytame taikaus susitikimo taške. Apsirikome, o skyrius, pasirodo, vaikščiojo išjungęs raciją ir taip taupęs baterijas, liko be pasalos. Pasijuokėme, pasimokėme iš savo klaidų ir judėjome toliau.

Šauliai gražiai sutvarkytu pušynu ėjo itin atsargiai, baimindamiesi galimo kontakto. Kas kelias minutes sustodami apsižvalgyti, ar nenuklydo nuo maršruto, pradėjo jausti vis didesnį nuovargį. Žaviausia buvo stebėti, kai skyriaus vadu paskirtas kursantas išdrįso pasakyti, kad prastai jaučiasi, ir į žiedą sugulęs skyrius greitai parūpino vadui šokoladuką. Kelios minutės ir judame toliau.

Einame jau prietemoje, o nuovargis ir skaudanti nuo kuprinės nugarą duoda savo – žygiuojame greičiau, nes turime dar išžvalgyti vieną tašką. Priėję numatytą susitelkimo vietą likus nedideliu atstumui iki žvalgomos vietos, paleidome stipriausius į žvalgybą, o su labiau pavargusiais likome saugoti jų kuprinių. Po keliasdešimties minučių girdžiu per raciją pranešimą – „Aukso puodas. Grįžtam“. Tai sukėlė nuoširdžią šypsena tiek man, tiek likusiai grandžiai. Pavyko.

1. Kiekvieno skyriaus maketo pristatyme dalyvauja ne tik instruktoriai, bet ir visi kursantai, kad galėtų pasimokyti ir pasisemti idėjų.
2. Kartojimas – mokslų motina. Būtinai net tada, kai nebeįvyksta iš pirmo karto atsistoti.
3. Rytinė rikiuotė.
4. Net ir poilsio akimirka šauliai stebi aplinką.
5. Ginklai atiduoti, pagaliau galima atsipūsti.
6. Paskutinė akimirka kartu.

Įvykdę susijungimą su kitu skyriumi turėjome traukti nakvynės vietas link. Iš kitų instruktorių gaunu žinią „judėti administraciniais keliais“ – bet argi buvo parašyta, kad ir judėti reikia „administraciškai“? Čia didžiausias iššūkis buvo mestas navigatoriams ir nuolat priekį tikrinantiems žvalgams. Po valandos ar dviejų, jau visai sutemus, vedami prie laužo besiildančių instruktorių balsų, atvykome į bazę. Išmokome pasistatyti pastoges, įsikuriame ir einame prie laužo dalytis įspūdžiais apie pirmą dieną. Įspūdžių buvo daug – šaulys Norbertas, save pavadinęs „ofisiniu planktonu“, pasakojo, kad labiausiai patiko visai nebūdingi dalykai – „žygiuoti dvidešimt kilometrų nuolat baiminantis šūvių iš už bet kurios pušies kamino ir kristi ant žemės sūviams pasigirdus. Pajusti tas „samanas“, į kurias, kaip sakė brolis Tomas, krinti kaip į balą. Pajusti, ką kontakto metu reiškia atitraukimas griūnant ir keliantis su dvidešimt kilogramų ekipuotės. Suprasti, ką reiškia nuvargusių žmonių įtampa, kai navigatorius nori vesti saugiai, o skyrius – žygiuoti tiesiai. Šypsotis suvokus, ką reiškia „reikėjo ramiai žygiuoti administracine tvarka“ po to, kai beveik valandą prietemoje visas skyrius sliūkinio laukdamas, kada instruktoriai iš šono apšaudys“. Jie suprato daug, bet ir jautėsi ramiai, nes, kaip sakė šaulys Mantas, „instruktorių užduotis buvo išmokyti, o ne nuvaikyti“. Antroji diena jau laukia.

Šaltą rytą pradėdame rikiuotėje – trumpai aptariame praeitos dienos įvykius ir judame mokytis toliau. Kontaktas iš priekio, kontaktas iš šono ir iš galo – skirtingos reakcijos, ir po truputį atkalamas skyriaus kaip vieningo dalinio darbas. Išleidžiame juos į paskutinį žygi, škart keliu, kuriame instruktoriai laukė jų pasislėpę ir pasiruošę atidengti ugnį. Keturi skyriai – keturios pasalos, visos įveiktos, bet, kaip sakė pratybų vadovas, „yra niuansų“.

Dabar, kai jie grįžę daro beveik paskutinį, bet itin svarbų darbą – valo ginklus, – prisimenu penktą ryto prie laužo besiildantį Arūną – ilgai šauliaujantį, bet tik dabar kursą baigiantį šaulį. Kaip jis sako: „Į šį kursą ėjau dėl bendros informacijos, nes esu perėjęs ne vieną, o ir tarnauti prieš 22 metus teko, bet pamokos buvo įspūdingos – azimutai, žingsnių poros, orientavimasis miške, o baigiamosios buvo tikras savęs išbandymas.“ Dvidešimt aštuoni kilogramai po 9 valandų žygio su taktikavimais nebeatrodė jam tokie lengvi, o jėgų davė bendras komandos darbas ir palaikymas.

Jis įrodė sau, kad dar liko parako pasitarnauti Tėvynės labui.

Tikiu, kad ne tik jis. Todėl tais žodžiais paskutinėje rikiuotėje ir baigėme pratybas.

JAUNIEJI ŠAULIAI: VARŽYBOS STIPRINA DRAUGYSTĘ

1.

Tekstas ir nuotraukos – Valdas Kilpys

NEPAKEIČIAMA TRADICIJA

Baigiantis rugsėjui visai netoli Baltijos jūros įsikūrusioje poilsio stovykloje „Raganė“ prasidėjo jaunųjų šaulių žaidynės. Ši stovykla jau ne pirmi metai tampa visos Lietuvos jaunųjų šaulių susibūrimo vieta pirmiausia dėl to, kad ji iš tiesų nemenka savo dydžiu ir gali sutalpinti kelis šimtus nenustygstančių jaunuolių su vieninteliu tikslu – laimėti. Pirmąją stovyklos atidarymo dieną netrūko ne tik šventinio klegesio, bet ir kasdienio stovyklos įrengimo triūso.

Tik pavakare pradėjo skambėti muzika ir žaidynių atidarymo ceremonijoje iškilmingai dangun pakilo Lietuvos trispalvė ir šaulių sąjungos vėliava.

Jaunuosius šaulius pasveikinęs Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. Albertas Dapkus linkėjo sėkmės ir ryžto siekiant užsibrėžtų tikslų. O tikslų – per akis. Tris dienas pajūryje vykusiose jaunųjų šaulių sporto žaidynėse jaunuoliai varžėsi įvairiose rungtyse: šaudė pneumatiniiais ir mažo kalibro šautuvais, bėgiojo žeme ir jūros bangomis, įveikė kliūčių ruožą ir vasaros biatlono užduotis.

UŽDUOTYS

Žaidynių dalyviams teko įveikti ne vieną rungtyje ir kiekviena jų buvo skirtinga bei unikali. Pirmąją dieną jaunieji šauliai teko savo gebėjimus demonstruoti orientavimosi bei vasaros biatlono (estafetinių) rungtyse. Orientavimasis, kaip žinoma, yra itin svarbi šaulių disciplina, todėl nenuostabu, kad net sportinio pobūdžio varžytuvėse ši užduotis yra viena svarbiausių. Tačiau nebus klaida sakyti, kad visi labiausiai laukė antrosios žaidynių dienos, kai turėjo vykti net dvejų šaudymo varžybos iš skirtingų šautuvų ir kiekvieno ilgai lauktos vandens kliūčių ruožo varžytuvės. Pasieniečių užkarde įsikūrusi šaudykla stebino net profesionaliai šaudymu užsiimančius šaulius. 50 m dengta šaudykla turi visus reikalingus įrenginius ir yra sertifikuota. „Čia jums ne atviruose kariuomenės poligonuose šaudyti“, – juokavo vienas instruktorių. Ir iš tiesų tokiomis aristokratiškomis sąlygomis šaudydami jaunieji šauliai pasiekė labai gerų rezultatų.

Atėjo metas jūrai. Paplūdimyje rengiamos vandens kliūčių ruožo varžytuvės šiemet buvo kiek kitokios. Pirmiausia, Baltija tądien nejuokavo. Tai matėsi pagal jėgos aivarų mėgėjų skaičių jūroje. Vėjas buvo gana stiprus, todėl buvo nuspręsta šių varžytuvių scenarijų kiek pakeisti. Jei iki šiol jaunieji šauliai turėdavo jūra apiplaukti tam tikrą maršrutą, šį kartą reikėjo pajūriu nunešti valtį iki pažymėto taško ir paskui kuo greičiau ją parnešti brendant jūra su „įnagiu“ ant pečių. Tikrai nelengva ir net sekianti užduotis.

Vakaras buvo skirtas intelektualinėms varžytuvėms. Darniai ir skaitlingai stovyklos kieme prie stalų susėdę j. šauliai dalyvavo protmūšyje, kuris buvo skirtas 130-osioms Mato Šalčiaus gimimo metinėms. Lengva nebuvo – tai faktas. Tačiau kaip sakė vienas iš protmūšio dalyvių, šiuo atveju svarbiau yra tai, ką išmoksti, o ne tai, ką jau žinėjai.

Į PALANGĄ!

Kuris laikas LŠS palaiko itin glaudžius ryšius su asociacija „Sportas visiems“. Ši asociacija yra puikus pavyzdys, kaip galima didinti žmonių sveikatingumą organizuojant puikius renginius, akcijas ir atskirus įvykius. Tradiciškai susiklostė, kad šeštadienį jaunieji šauliai važiuoja į Palangą vykstantį sporto festivalį ir dalyvauja neprofesionalaus sporto mėgėjų bruzdėjime. Visi darniai sutaria, kad šis sporto visiems festivalis yra „grynai šauliškas“, nes ten nesiekiami kokių nors viršžmogiškų rezultatų, o džiaugiamasi bendryste ir aktyviu laisvalaikiu.

2.

3.

Kaip ir kiekvienais metais Šaulių sąjunga prisidėjo prie sporto festivalio rungčių organizavimo ir kvietė visus miestiečius bei kurorto svečius dalyvauti šaudymo pneumatiniu ginklu varžybose Basanavičiaus g. netoli skvero ir išmėginti jėgas virvės traukimo rungtyje prie Palangos tilto. Norinčiųjų tikrai nestigo. Tą pačią dieną vyko ir būrių rikiuotės konkursas, kur buvo išrinkti ir įvertinti geriausiai rikiuotės subtilybes išmanantys jaunieji šauliai. Būrių rikiuotės konkurse geriausiai pasirodė ir pirmąją vietą užėmė Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės jaunieji šauliai.

NUGALĖTOJAI

Galiausiai paaikšėjo XXII sporto žaidynių nugalėtojai. Iškilmingos uždarymo ceremonijos metu kiekvienoje sporto rungtyje komandos, užėmusios prizines vietas, buvo apdovanotos diplomais, o komandų nariai – medaliais. Šiais metais bendroje įskaitoje rinktinės išsidėstė tokia tvarka:

pirmąją vietą iškovojo Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės jaunieji šauliai, antri buvo Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės jaunieji šauliai, o garbinga trečioji vieta atiteko karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės jauniejiems šauliams.

Šaudymo rungtyse iš pneumatinių ir mažo kalibro ginklų puikiai pasirodė jaunosios šaulės. Vyrukams, atrodo, teks gerokai pasistengti kitose žaidynėse. Šiais metais prizines vietas užėmė penkios merginos ir vienas vaikinai. x

1. Žaidynių nugalėtojai – pastangos ne veltui.

2. Būrių rikiuotės konkursas – šiemet geriausi Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės jaunieji šauliai.

3. Vandens rungtyje emocijų niekada netrūksta.

8

IŠ PASIRINKUSIŲ
KARO AKADEMIJĄ –
NET PENKTADALIS
JAUNŲJŲ ŠAULIŲ

Tekstas – Aistė Janulevičiūtė
Nuotraukos – Eimantas Genys

Šiais metais Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnų gretas papildė 126 jaunuoliai. Daugiausia nuo 2001-ųjų. Net 90 proc. jų Karo akademiją rinkosi pirmuoju numeriu, todėl šiuo skaičiumi ji pirmauja tarp kitų universitetų. Džiugu, kad įstojusiujų į šią aukštąją mokyklą skaičius per pastaruosius porą metų auga – kasmet į Karo akademiją priimama beveik dvigubai daugiau jaunų žmonių, pasirinkusių karininko profesiją. Tai rodo jaunosios kartos norą įsilieti į Lietuvos karininkų gretas ir taip prisidėti prie šalies saugumo stiprinimo. Neabejotina, jaunuolius domina unikalios, dinamiškos studijos Akademijoje ir karjera Lietuvos kariuomenėje jas baigus.

Visi priimti jaunuoliai studijas pradeda dalyvaudami Baziniame kariūno kurse Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomajame pulke Rukloje. Ten jie įgis individualaus rengimo pagrindus. Spalio mėnesį prisiekę Lietuvos Respublikai kariūnai tęs studijas Lietuvos karo akademijoje.

Šiais metais tarp pirmakursių – net 24 jaunieji šauliai, nusprendę siekti karininko karjeros. Džiugu, kad šie jaunuoliai yra motyvuoti, drąsūs ir ambicingi asmenys, nebijantys laukiančių iššūkių ir tvirtai pasiryžę juos visus įveikti.

BARTAS, Kazlų Rūda

Pasirinko Tarptautinių santykių studijas

„Pasirinkti studijas Karo akademijoje nusprendžiau gana seniai. Didelę įtaką šiam pasirinkimui turėjo Šaulių sąjunga, nes joje pradėjau eiti vis aukštesnes pareigas. Kad karininko kelias yra mano gyvenimo kelias, supratau prieš trejus metus, kai šioje sąjungoje tapau būrio vadu. Būtent čia ir sužinojau apie Karo akademiją.“

Tikiu, kad ne tik Šaulių sąjungoje, bet ir kitur įgyti įgūdžiai ir veikla praverčia studijuojant Akademijoje. Pavyzdžiui, aš žaidžiu tinklinį – tai komandinis darbas. Devynerius metus lankiau tautinį ansamblį – tai patriotiškumas, pagarba savo tradicijoms ir visai mūsų praeičiai.

Dvejus metus dalyvavau mokinių tarybos veikloje, o joje svarbiausia – organizuotumas, veiklos planavimas, koordinavimas.

Todėl manau, kad kiekviena veikla padėjo pasiruošti naujiems iššūkiams, ir tikiuosi, kad studijos Lietuvos karo akademijoje gerokai praplės mano akiratį, kad tapsiu visapusiškai išsilavinęs ir galėsiu savarankiškai analizuoti politinius įvykius pasaulyje.“

PAULIUS, Lazdijai

Pasirinko Tarptautinių santykių studijas

„Atsimenu, kai važiuovome iš Šaulių sąjungos renginio. Mano klasės draugo brolis buvo kaip tik baigęs Lietuvos karo akademiją ir kelionės metu papasakojo apie čia vykdomas įvairiausias veiklas, mokslus, kad galima įgyti tiek aukštąjį išsilavinimą, tiek karininko laipsnį. Tai mane labai sudomino, o noras studijuoti Karo akademijoje tik didėjo.“

Vėliau pradėjau daugiau domėtis, ieškoti informacijos internete bei klausinėti kariūnų – čia taip pat labai pagelbėjo Šaulių sąjunga. Vyko tarptautinė stovykla „Žalgiris“, kurioje trečio kurso kariūnai buvo mūsų būrio vadai. Iš jų pasisėmiau daug įvairios patirties ir žinių, klausinėčiau visko, kas mane domino. Taip galutinai supratau, kad tikrai noriu čia studijuoti.

Be veiklos Šaulių sąjungoje, žaidžiu krepšinį, tačiau jaučiu, kad mane labiau traukia kariuomenė, karyba. Įstojęs į Šaulių sąjungą gal net per dažnai viską darydavau, visur važiuodavau. Tačiau visa tai pasiteisino, nes jau galėjau įsitikinti, kad ši organizacija labai gerai parengė mane įsilieti į karininkų gretas.

Taigi laukiančių iššūkių nebijau ir jau seniai esu jiems pasiruošęs. Tikiu, kad viskas pavyks!“

DANIEL, Šalčininkai

Pasirinko Nacionalinio saugumo ir gynybos studijas

„Studijuoti Karo akademijoje nusprendžiau dar dešimtoje klasėje, nes norėjau išpildyti savo svajonę – tapti Lietuvos karininku. Čia studijas pasirinkti paskatino ir draugai, ir tėvai, matydami, kad tai – pagrindinis mano tikslas.“

Apie studijas Akademijoje iš pradžių sužinojau Šaulių sąjungoje, vėliau pamačiau daug reklamos socialiniuose tinkluose – „Facebook“ ir „Instagram“. Tai ir padėjo galutinai apsispręsti.

Į Šaulių sąjungą įstojau 2017 metais. Čia įgijau pradinių įgūdžių ir juos lavinau, susipažinau su kariuomenės struktūra, sužinojau, kaip reikia vadovauti. Studijuodamas Karo akademijoje visų pirma tikiuosi įgyti karininkui reikalingų žinių, įgūdžių ir kompetencijų ir taip išpildyti savo svajonę.

Žinau, kad laukia dar daugybė iššūkių, tačiau esu pasiruošęs visus juos įveikti.“

MODESTAS, Šiauliai

Pasirinko Nacionalinio saugumo ir gynybos studijas

„Nusprendžiau pasirinkti Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją, kai pradėjau mokytis Simono Daukanto gimnazijoje. Tada ėmiau gilintis į Lietuvos istoriją, labai susidomėjau jos tarpukario laikotarpiu, karyba, kuri padėjo Lietuvai išlikti nepriklausoma valstybe.“

Šaulių sąjunga leidžia susipažinti su kariuomenės struktūra ir veikla, tautinėmis šventėmis ir tradicijomis. Tai tikrai mane paskatino toliau žengti šiuo keliu, kad galėčiau tarnauti Lietuvos kariuomenėje, siekti karininko laipsnio jau Lietuvos karo akademijoje.

Nuo dešimtos klasės savo gimnazijoje buvau išrinktas krepšinio komandos kapitonas, kas leido paragauti lyderio duonos, pasimokyti vadovauti grupei žmonių ir būti už juos atsakingam. Ši veikla paskatino mane siekti karininko laipsnio, nes žinojau, kad tai – didelė atsakomybė, o kartu ir neįkainojama patirtis.

Didžiausia svajonė būtų sėkmingai baigti Karo akademiją, įgyti leitenanto laipsnį ir gautas žinias toliau sėkmingai pritaikyti tarnaujant Lietuvos kariuomenėje.“ x

9

ELIGIJUS LEIKAUSKAS: ŽMONĖS PAS MUS – GERI, ARBA 600 KILOMETRŲ PER LIETUVĄ

1.

Tekstas ir nuotraukos – Valdas Kilpys

Šaulys Eligijus Leikauskas pėsčiomis perėjo Lietuvą. Startavęs šiaurėje Šv. Jokūbo keliu perėjo valstybę ir nuo pietinės sienos grįžo atgal į gimtuosius Kaišiadoris.

Prieš akis iškyla partizanų prisiminimai. Slapstydamiesi nuo okupantų jie taip pat dažniausiai naktimis įveikdavo šimtus kilometrų. „Trimitas“ nusprendė pakalbinti patį keliauninką ir išsiaiškinti svarbiausius dalykus, kurių gali prireikti einant ilgus maršrutus...

Eligijau, kodėl nusprendei eiti Šv. Jokūbo keliu? Tokiam žygiui reikia nemenko pasirėmimo ir nusiteikimo...

Po šauktinio tarnybos Lietuvos kariuomenėje buvau sugalvojęs važiuoti į kalnus. Reikėjo „išsilakstyti“. Tačiau pandemija viską sujaukė, atšaukė, tad galvoju, ką dabar daryti? Prisiminiau, kad jau keleri metai Lietuvoje žmonės eina Šv. Jokūbo keliu. O, galvoju, visai užteks. Iš viso per 600 km. Pats Šv. Jokūbo kelias nuo Latvijos iki Lenkijos sienos yra apie 500 km, o aš dar nusprendžiau eiti pėsčiomis atgal į gimtus Kaišiadoris. Tad taip ir nusprendžiau.

Namus, t. y. palapinę, miegmaišį, nešiesi ant pečių?

Taip, kur sustoju, ten miegu. Esu laisvas. Nesinešiau tik maisto. Visam keliui neįsidėsi, o ir svoris padidės. Pirkdavau parduotuvėse pakeliui. Šiaip mano kuprinės svoris nesiekė 15 kg, nes ėmiau tik pačius reikalingiausius daiktus.

1. Tik pirmyn!

2. Šv. Jokūbo ženklais pažymėta kaklaskarė labai padėjo žygyje.

3. LOWA batai atlaikė visus iššūkius.

2.

3.

Trumpai išvardyk, kokie tai daiktai.

Būtiniausi rūbai šaltesniam orui ir nuo lietaus, nedidelis katiliukas karštam maistui pasigaminti ar bent arbatai, žibintuvėlis, atsarginiai baterijų mobiliam telefonui krovikliui. Dar turiu trispalvės juostelės – jei randu kokį su laisvės kovotojais, šauliais susijusį paminklą, kryžių, būtinai jį aprišu juostele. Ir tris vėliavas visada turiu: trispalvę, istorinę ir Lietuvos šaulių sąjungos. Kai sausa ir upas yra, užsidedu ant kuprinės ir žingsniuoju sau. Atsarginių batų neėmiau. Dar šiek tiek medikamentų, tokia lyg būtinoji vaistinė, kur yra „Smecta“ (vaistas nuo viduriavimo – aut. past.), nuo skausmo vaistai, pleistrai ir viskas.

Vis užeidavai pas žmones? Kokios jų reakcijos sužinojus, kokius atstumus vaikštai?

Nustemba žmonės. Už galvos susiima, kai sužino, kad nuo Latvijos iki Lenkijos einu. Kvailiu niekas neišvadino, priešingai – patyriau, kad žmonės pas mus geri – palaiko, priima ir dar maisto duoda. Kas pomidorą, kas agurką, regis, paprastas dalykas, bet motyvacija tuomet kyla iki debesų. Dažnai užeidavau į sodybas pasipildyti vandens, tuomet vėl siūlymai visokie prasideda: gal dar ko reikia, gal to, gal ano. Šiaip vandens nuolat turėdavau apie pusantro litro, eidavau vis pasipildydamas. Per dieną išgerdavau apie 5–6 litrus. Pasitaikė gana karštos dienos, bet man saulė patinka. Esu jos mėgėjas.

Kiek vidutiniškai nueidavai per dieną?

Apie 55 km. Šiaip keldavausi be jokių žadintuvų ir išankstinių planų. Poilsis yra svarbu, bet dažniausiai keldavausi apie septintą, tada susiruoši per kojų pusvalandį, gal papusryčiauji, bet ne visada, ir įseini. Grožiesi gamta, bendrauji su žmonėmis, džiaugiesi. Apie aštuntą vakare pradėsi ieškoti vietos nakvynei. Jei numatęs kojų kaimelį pasiekti – tada spartini žingsnį. Pietų dažniausiai nevalgydavau, nebent nedaug ko nors užkąsdavau.

Užeidavai į kaimo parduotuvę?

Dažniausiai. Perki tai, kas suteiktų energijos: sūrėlį kojų, bandelę saldesnę, kokakolą. Šis gėrimas labai gerai atstato jėgas. Rekomenduoju. Vakare gerdavau giros. Gal dėl to, kad ten vos keli laipsniai alkoholio, bet ji atpalaiduoja, gerai miegasi.

Kur dažniausiai miegodavai?

Stengdavau kur nors prie žmonių. Pamatai sodybą, užeini, paklausai, ar galiu

įsikurti, ir visada gauni teigiamą atsakymą. Labiausiai įsiminė vienas toks diedukas, kuris turėjo sodybą per abi kelio puses. Pasiūlė šalia namų įsikurti. Ateina paskui, arbatos, sumuštinį pasiūlė. Ryte dar ir pusryčius gavau. Šaunu. Labai šiltai žmonės sutinka.

Nepatikėsite, bet nešiuosi keturvietę palapinę. Kokybiška labai, „Husky“. Ji – lengva, bet ir gera: daiktai viduje, miegi kaip karalius. Gal dėl to, kad palapinė didelė, bet kasryt atsikeldavau vos ne skersai bemiegęs. Išbandyta ta palapinė, labai gera.

Tai kad tokiam žygyje visi daiktai turi būti išbandyti...

Panašiai. Tarkime, batai. Turiu dvejus LOWA batus. Vieni žemesniais, kiti – aukštesniais aulais. Nė vienų nebuvau normaliai pranešiojęs. Ilgaalius gal tik mėnesį nešiojęs buvau. Ir kažkaip juose geriau koja stovėjo, tad nusprendžiau eiti su jais. Ir iki šiol nesigailiu. Nepritryniau nė vienos pūslės. Galbūt ir kojines padeda, nes ėjau su tomis kojineis, kurios turi merinosų vilnos. Labai geros, nes vakare išsiauđdavau su sausomis kojineis, nors šiaip esu gana nemažai prakaituojantis.

Jei dar apie daiktus, labai rekomenduoju atkreipti dėmesį į kuprinę. Pradžioje galvojau imti karinę. Tą, kur kariams ir šauliams duoda. Viskas su ja gerai, bet tokiems atstumams ji nėra tinkama. Pasiskolinu iš tikrai patyrusio keliautojo šaulio Vydo Verbilio. Labai gerai „prilimpa“ prie kūno. Ji yra siauresnė nei karinė, tvirtinimai labiau prie kūno prisitaiko. Svorio centrą pasidariau ties liemeniu ir viskas gerai. Pirmą dieną tik palapinę buvau per aukštai užkėlęs, tad teko koreguoti svorius, nes „kerta“ per pečius. Net išsigandęs buvau, kad kažkas iš tiesų ne taip.

Kur ves kiti tavo keliai?

Pirmiausia reikia pažadus Šaulių sąjungai įvykdyti. Tada matysime. Pasaulis – didelis. x

Nustemba žmonės. Už galvos susiima, kai sužino, kad nuo Latvijos iki Lenkijos einu.

„NAUDINGŪJŲ IDIOTŲ“ GENEZĖ IR KĄ SU JAIS DARYTI

10

Tekstas ir nuotraukos – Valdas Kilpys

Nieko nebestebina tam tikrų šalių gebėjimas savo tikslams naudoti žmones, dažnai nė nenučiuojančius apie tikruosius tikslus, kuriems jie pasitarnauja. Tai vienas iš galimų „minkštosios galios“ plėtros scenarijų, kurie yra nuolat revizuojami bei pildomi. Kaip netapti „naudinguoju idiotu“ ir kokie jų požymiai?

KADA JŲ ATsirADO?

Ko gero, šis reiškinys žmonijos istorijoje yra amžinas. Nuo Trojos miesto kvailių, kurie įsitempė miestan medinį arkį ir pražudė jį, iki dabartinių idiotų, kurie tvirtina, jog reikia „tvirtos kaip Putino rankos“ ir Lietuvoje esą viskas būsiai gerai.

Posakis „naudingas idiotas“ pirmą kartą užfiksuotas 1948 metais amerikiečių laikraštyje „The New York Times“. Tuo metu straipsnio autorius taip pavadino vakariečius, kurie pasimaudavo ant sovietinės propagandos ir komunizmo siekį sovietijoje laikė progresyviu, geru dalyku. Puiki tokio kvailio iliustracija yra britų žurnalistas Walteris Duranty, kuris 1921–1934 metais gyveno Sovietų Sąjungoje ir garbstė tarybinę santvarką rašydamas į Vakarų leidinius.

Bendrai tariant, naudingi idiotai yra tie, kurie patys nesuprasdami reikalauja esmės ir prasmės skleidžia tokias žinias, kurios labai pasitarnauja propagandiniams tikslams. Jiems nė nereikia jokios papildomos įtakos, paskatinimo, užmokesčio ar ko panašaus. Jie viską daro iš savo kvailumo arba nežinojimo. Dažniausiai jie yra labai aktyvūs visuomeniški asmenys – politikai, visuomenės veikėjai, vietos verslo, popkultūros žvaigždės ir pan. Kitaip tariant, jie turi savo auditoriją.

KOMPLIKUOTOJI NAUDINGOJO IDIOTIZMO PUŠĖ

Tradiciškai manoma, kad naudingasis idiotizmas būdingas naivuoliams ir šiaip striuko proto žmogeliams. Nereikėtų apsigauti, nes tai nėra tiesa. Tarkime, Nidoje turime pasistatę paminklą gana žymiam prancūzų filosofui Jeanui-Pauliui Sartre'ui. Tai egzistencializmo filosofiją išpažinęs mokslininkas, kuris buvo dar ir beveik komunistas ir kruvinių režimų gerbėjas. Tarkime, tuomet, kai Czesławas Miłoszas parašė antikomunistinį „Pavertgą protą“, J. P. Sartre'as buvo vienas aršiausių jo kritikų, kvietęs vos ne fiziniam susidorojimui.

Panašiai nutiko ir airių rašytojui Bernardui Shaw. Jis atvirai sakėsi esąs demokratinis socialistas, kas savaime nėra jokia blogybė. Tačiau 1930 metais jis pritarė Stalino diktatūrai ir netgi padarė keletą dviprasmiškų pareiškimų, kuriuose jis pasisakė už „humanišką masinį kai kurių žmonių grupių žudymą“. 1945-aisiais B. Shaw pareiškė, kad „Stalinas padarė daug gero tai atlikdamas daug greičiau nei parlamentai“.

Taip kalbėjo Nobelio premijos laureatas...

LIETUVIŠKIEJI IDIOTIZMO KONTEKSTAI

Pradėkime nuo prieškario. Ypač mūsųose pasižymėjo „Stalino saulės nešėjai“, kurių dalis, būdami kairiųjų pažiūrų, it avinėliai pasidavė sovietų įtakai ir nebus klaida teigti, kad dalis jų tai darė visai nuoširdžiai, „iš idėjos“. Paminėsime keletą naudingųjų idiotų: įpaminklintasis Petras Cvirka, Liudas Gira, Antanas Venclova ir, žinoma, dvasingoji Salomėja Nėris. Kita vertus, šių žmonių visiškai grynais idiotais vadinti neišeina, mat jiems už „saulės atvežimą“ buvo išmokėta po 8 000 rublių, kas anuomet buvo milžiniška suma.

Po to S. Nėries eilėraščiui apie Staliną, matyt, taip pat buvo sukurti ne be išskaičiavimo. Labai panašiai skamba ir dabarties laike gyvuojančių naudingųjų idiotų pasisakymai. Tarkime, garsiai nuskambėjęs (be vargo galima rasti internete) rašytojos Rūtos Vanagaitės, apšmeižusios Lietuvos sukilėlių vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą, pasisakymas Rusijoje vykusiame renginyje. Ji akcentavo, kad Lietuvai būtų geriau, jei okupuotų Putino režimas.

Toks dizaineris Juozas Statkevičius galėtų tapti klasikiniu pavyzdžiu, kaip iš kvailumo žmogus pila vandenį ant priešiško malūno menčių. Paklaustas žurnalistų, kodėl prokremliškos televizijos „Sputnik“ reportaže pylė pamazgas ant mūsų valstybės, jis tiesiog gūžtelėjo pečiais: „Nesupratau, su kuo kalbu...“

PRIEŽASTYS

Kiekvienas turi savo priežasčių. Didelę grupę naudingų idiotų sudaro tie, kurie, jausdami blėstančią šlovę, griebiasi šiaudo. Tada šokiruojantis pareiškimas, dviprasmiška „draugystė“ leidžia vėl būti dėmesio centre. Pavyzdžių čia nors vežimu vežk ir jie dažniausiai yra siejami su populiarumą prarandančiais aktoriais, dainininkais ar pan.

V. Putino Rusijos mylėtojas prancūzų aktorius Gérard'as Depardieu, Nacionalinės krepšinio asociacijos (NBA) žaidėjas Dennisas Rodmanas su vizitu Šiaurės Korėjoje, JAV aktorius Stevenas Seagalas ir flirtas su Putinu bei Kadyrovu, dviejų „Oskarų“ laimėtoja aktorė Hilary Swank ir Kadyrovo gimtadienis ir t. t. Tai – keletas žymesnių atvejų, kai kvailybė ir patsidavėliškumas papildomas šlovės ir pinigų troškimu.

Dar viena naudingųjų idiotų rūšis sietina su nestabilios psichikos asmenybėmis. Jie reikalauja dėmesio ir neturi jokių galimybių

jo pasiekti konvenciniais būdais. Ko gero, būtent šiam tipui priklausio slapta informaciją paviešinęs „WikiLeaks“ įkūrėjas Julianas Assange'as, dabar dar ir kaltinamas šnipinėjimu.

Ir, savaime suprantama, yra tiesiog kvailių. Ne veltui genialiajam mokslininkui Albertui Einsteinui į galvą atėjo mintis, kad „bėgaliniai yra tik du dalykai: visata ir žmonių kvailumas“. Tiesa, vėliau jis pasitaisė: „Bet dėl Visatos dar nesu tikras.“

KAIP IŠVENGTI KVAILIO DALIOS?

Ne veltui mūsų tauta turi nemažai patarlių apie kvailius. „Akmeniui dūšios, o durniui razumo neįpūsi“, – sako aukštaičiai. Ir iš tiesų, esama daug atvejų, kai nieko pakeisti neįmanoma. Tiesiog pasaulis be kvailių nebūtų toks žavus. Tačiau taip yra ne visuomet.

Kai susiduriama su sąmoningu kvailinimu (tarkime, Rusija turi net sukurtus naudingųjų idiotų gaudymo ir kūrimo internetinėje erdvėje mechanizmus), tuomet priešintis reikia. Nieko naujo čia nepasakysi – vėl viskas atsiremia į švietimą, savišvietą. Vokiečių filosofas Hegelis nesavarankišką, priklausomą požiūrį į aplinką siejo su dviem negebėjimais: pirmiausia, nemokėjimu lyginti daugelį panašių abstrakčių dalykų ir išsirinkti geriausią ir nesugebėjimu kurti tai, kas remtųsi ilgamete asmenine patirtimi. Kitaip tariant, nenorą vertinti, daryti išvadas ir rinktis.

Naudingi idiotai seka technologų parengtais keliais, kurie jiems atrodo beveik tikri, beveik kilę iš jų pačių gyvenimo. Ir tas „beveik“ čia svarbiausias.

Už neaiškių žodžių gali slypėti visai ne tos prasmės, kurių tikimasi.

APIE SLAPTĄ, BET KIEKVIENAM ŽINOMĄ IZRAELIO BRANDUOLINĮ GINKLĄ

1.

11

1. Izraelio lyderis Benjaminas Netanyahu lanko vieną iš povandeninių laivų.
2. „Dolphin“ tenka iškęsti ne tik audras jūroje, bet ir geopolitinėje plotmėje.

Tekstas – Valdas Kilpys
Nuotraukos – „The National Interest“

Kalbėdami apie branduolinį ginklą, karybos ekspertai juokauja, kad esama trijų tipų valstybių: tos, kurios turi branduolinį ginklą, tos, kurios neturi branduolinio ginklo, ir... Izraelis. Tokia situacija paranki šiai valstybei, tačiau drauge pabandykime pasidomėti, kur iš tiesų gali būti slepiamas šis galingas ginklas priešišku valstybių apsuptame Izraelyje.

PRADŽIA

Paprastai klausiami apie branduolinį ginklą oficialūs Izraelio pareigūnai nei paneigia, nei patvirtina, kad jų valstybės arsenale tokių ginklų esama. Ši Izraelio politika paprastai apibūdinama kaip „branduolinis neaiškumas“ arba „branduolinis dviprasmiškumas“. Ši situacija itin paranki šiai valstybei, nes, viena vertus, priešai tikrai žino, kad šis galingas ginklas yra žydų valstybės arsenaluose, o iš kitos pusės, visai neaišku, kiek ir ko ši valstybė turi.

Nepaisant slaptumo, gaubiančio izraeliečių branduolinę programą, tam tikros informacijos įmanoma rasti. JAV Strateginių ir tarptautinių studijų centro duomenimis, branduolinių ginklų kūrimu Izraelis susidomėjo dar 1949 metais. Buvo praėję tik metai nuo naujos nepriklausomos valstybės paskelbimo. Šis žydų noras – neatsitiktinis. Ši šalis ir tada buvo, ir dabar yra apsupta agresyviai nusiteikusių islamistinių valstybių. 1956 metais Izraelis pradėjo bendradarbiauti su Prancūzijos branduolinės pramonės specialistais. Buvo pastatyti pirmieji branduoliniai reaktoriai. 1958 metais įtartinų objektų (pvz., Dimona) Izraelyje aptiko JAV žvalgybos lėktuvas U-2. Nemažai laiko Izraelis neigė, kad aptikti objektai yra susiję su slapta Izraelio branduoline programa, tačiau XX amžiaus 7-ajame dešimtmetyje taktika pasikeitė: buvo įsileisti JAV inspektoriai. Nuo to momento Izraelio branduolinė programa apaugo mitais, gandai ir spėlionėmis. Visgi, remiantis Stokholmo tarptautinės taikos tyrimų instituto (SIPRI) 2013 metų duomenimis, Izraelis atvirai priskiriamas prie branduolinių ginklų turinčių valstybių. Užtaisų kiekiai pagal valstybes išsidėsto šia tvarka: JAV savo arsenale turėjo apie 7 700 branduolinių užtaisų, Rusija – 8 500, Jungtinė Karalystė – 225, Prancūzija – apie 300, Kinija – apie 250, Indija – 90–110, Pakistanas – 100–120, Izraelis – apie 80, Šiaurės Korėja – 6–8.

SLAPTUMAS, LANKSTUMAS IR IŠGYVENAMUMAS

Sutariama, kad pirmieji Izraelio branduoliniai užtaisai buvo baigti apie 1970-uosius. Tai buvo laisvo kritimo bombos ir „Jericho“ balistinės raketos. Tačiau 1991 metais prasidėjus Persijos įlankos karui, buvo susidurta su itin aktyviu Irako apšaudymu, kai iš šios šalies paleistų raketų spiečiai krito ant žydų miestų. Tel Avivas aiškiai suprato, kad didinant šalies apginamumą pirmiausia dera branduolines galvutes dislokuoti ne tik ant žemės, bet ir jomis aprūpinti oro ir jūrų pajėgas. Tada šalis sukurtų sunkiai sunaikinamas, branduoliniais užtaisais ginkluotas, tačiau diversifikuotas ir praktiškai (dėl lankstumo) neįveikiamas pajėgas.

Ekspertai sutaria, kad sunkiausiai sunaikinamas yra jūroje dislokuotas branduolinis ginklas. Ypač tuomet, jei juo ginkluoti povandeniniai laivai. Jie savaitėms ir net mėnesiams gali pranykti gelmėse ir laukti įsakymo, kada panaudoti savo ginkluotę. Negana to, sunkiai aptinkami povandeniniai laivai savaime yra labai stiprus atgrasymo faktorius.

Kiekvienas, nusprendęs atakuoti Izraelį, turi stipriai pasverti savo sprendimą, nes net užėmus visą šalį valstybė agresorė gautų stiprų atsakomąjį branduolinį smūgį iš jūros gelmių. Tai disciplinuoja „karštas galvas“.

„DOLPHIN“ KLASĖS POVANDENINIAI LAIVAI

Žinių apie pirmuosius tris Izraelio povandeninius laivus pasirodė apie 1988 metus prieš prasidedant Persijos įlankos karui. Tačiau tuomet niekas dar nemanė, kad tai bus branduolines galvutes nešantys laivai. Sunku pasakyti, kodėl Tel Avivas pasirinko Vokietijos gamybos povandeninius laivus nors artimesnis bendradarbiavimas iki šiol pastebimas su JAV. Pirmieji trys laivai – „Dolphin“, „Leviathan“ ir „Tekuma“ – į vandenį buvo nuleisti apie 2000 metais.

2.

Tai elektra ir dyzeliniais degalais varomi laivai, pagaminti „Howaldtswerke Deutsche Werft“ (HDW) gamykloje. Pirmos klasės „delfinas“ kiek trumpesnis (57,3 m), vėlyvesnieji ilgesni (68,6 m), jie pasiekia iki 45 km / val. greitį. Jie ginkluoti šešiais 533 mm torpedų paleidžiamaisiais įrenginiais ir keturiais 650 mm diametro įrenginiais, iš kurių pagal reikmę galima leisti įvairius sviedinius, torpedas ir jie tinkami diversinių grupių išleidimui po vandeniu.

Šiaip visa šių laivų ginkluotė yra sudaryta iš Vokietijos, JAV ir Izraelio karinės pramonės gaminių: Seahake torpedos valdomos laidu, prieš laivus naudojamos Harpoon raketos. Tiksliai ginkluotė nėra žinoma, bet beveik visi sutaria, kad didieji torpedų paleidimo „vamzdžiai“ kuo puikiau tinka paleisti branduolines galvutes nešančioms raketoms.

Nors tiksliai niekas nežino, kokio tipo raketos turi branduolinius užtaisus, spėjama, kad tai „Popeye“ arba jau minėta „Harpoon“ tipo raketa. Patobulintos šio tipo raketos gali skristi apie 1 000 km, todėl Tel Avivas jomis gali pasiekti Teheraną.

VIENAS VISADA JŪROJE

Izraelio kaimynystė nepasizymi dideliu draugingumu, todėl trys povandeniniai laivai yra minimumas, kurio reikia. Vienas laivas visuomet yra jūroje ir pradėjus pildytis pačiam blogiausiam scenarijui, šis laivas nuo žemės paviršiaus nušluotų nemenką gabalą oponento teritorijos. Kaip minėta, ši galimybė yra suprantama kaip antroji, reikalinga tuomet, jei Izraelio teritorija būtų okupuota.

Šiuo metu vykdomas povandeninio laivyno atnaujinimas, nors tiksliai pasakyti, kas ir kada bus nuleista į vandenį, nėra galimybių. Patiems žydams dėl to tik geriau, nes pavojingesnis priešas yra ne tas, kuris puikiai apsiginklavęs, o tas, apie kurį beveik nieko nežinoma.

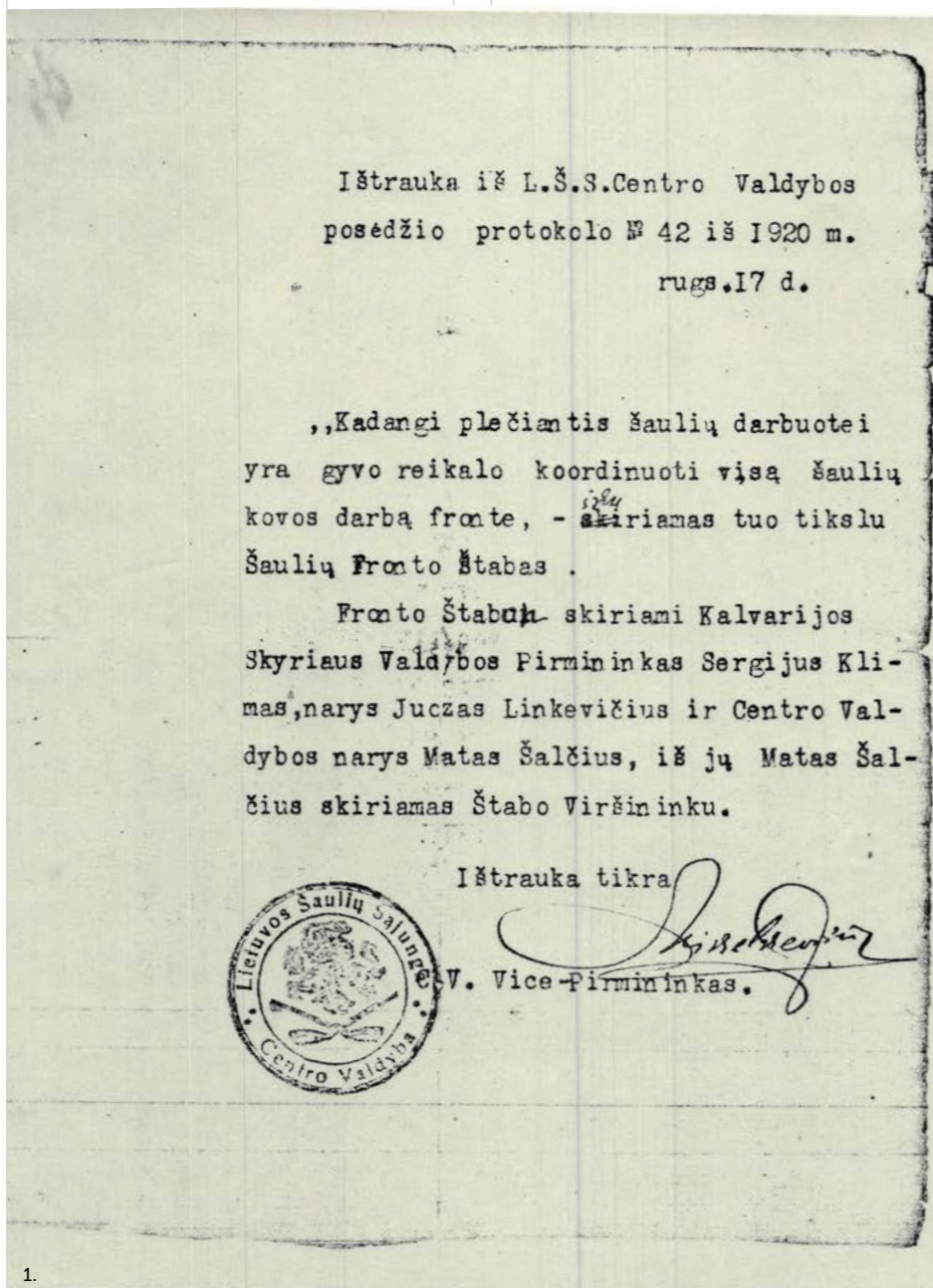
Izraelis tuo puikiai naudojasi. ×

MATO ŠALČIAUS 130-OSIOS GIMIMO METINĖS

„VISAS JĖGAS PAŠVENČIAU ŠALIES ŠVIETIMUI IR LAISVEI“

Tekstas – Stasys Ignatavičius,
Vlado Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas

Taip jau istoriškai susiklostė, kad rugsėjo 20-oji Lietuvos ir Šaulių sąjungos istorijoje – reikšminga diena. 1869 metais gimė Mato Šalčiaus bendražygis, steigiant Šaulių sąjungą, buvęs „Trimito“ redaktorius, žymus Lietuvos visuomenės veikėjas, lietuvių prozas klasikas, istorikas, kunigas Juozas Tumas-Vaižgantas.

1.

Dirbdamas Spaudos, dar vadinamajame Propagandos, biure M. Šalčius tapo vienas iš Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjų.

2. „Lietuvos Aido“ korespondento pažymėjimas. 1937 m.

1. Mato Šalčiaus paskyrimą Šaulių fronto štabo viršininku liudijantis dokumentas.
2. Matas Šalčius – korespondentas. „Lietuvos aido“ korespondento pažymėjimas.

1884 metais gimė Lietuvos politinis ir karinis veikėjas, buvęs Šaulių sąjungos Centro valdybos pirmininkas generolas leitenantas Teodoras Daukantas. Na ir 1989 metų rugsėjo 20 dieną buvo atkurta Lietuvos šaulių sąjunga. Kalbėdami apie Matą Šalčių Šaulių sąjungos veikloje trumpai nusikelkime į 1919 metus. Manau, kad neklysiu sakydamas, jog tie metai lėmė – būti ar nebūti Lietuvos valstybei. Puikiai žinome, kad tuo metu į Lietuvą buvo įsiveržusi bolševikų kariuomenė ir užėmusi didelę dalį mūsų valstybės teritorijos. Iš pietryčių Lietuvai grasė lenkų legionai, nuo šiaurės grūmojo bermontininkai, mūsų krašte dar tebesiautėjo besitraukiančios Vokietijos kariuomenės kareiviai. M. Šalčius po ilgų kelionių po Tolimųjų Rytų kraštus, Jungtines Amerikos Valstijas ir Meksiką, išvengęs bolševikų jam paspęstų spąstų, balandžio mėnesį grįžo į Kauną. Gegužės mėnesį Lietuvos vyriausybė jam pavedė organizuoti Spaudos biurą prie „Lietuvos“ dienraščio redakcijos. Biuro tikslas buvo per vietas ir užsienio spaudą informuoti apie Lietuvos gyvenimą ir siekis. Šis biuras taip pat priklausė ir Krašto apsaugos ministerijos Žvalgybos skyriui, nes į biurą suplaukdavo visa informacija iš visų Lietuvos kampelių apie bolševikų ir lenkų kariuomenių dalinių dislokavimą, apie jų vykdomą propagandą, prieš agentus ir agitatorius, žmonių nuotaikas ir požiūrį į Lietuvos valdžią ir kitas žinias.

Dirbdamas Spaudos, dar vadinamajame Propagandos, biure M. Šalčius tapo vienas iš Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjų. 1919 metų gegužės mėnesio pradžioje subruzdavo vokiečių kareiviai, kurie Lietuvoje buvo nuo okupacijos pradžios. Kaune vaikščiojo sustiprintos jų sargybos, gatvėse kareiviai būriavosi ištais naktis. Biuro darbuotojus, kaip ir visus Lietuvos žmones, dar labiau paveikė tai, kai birželio 20–21 dienomis vokiečiai Šiauliuose nukovė ir sužeidė keliolika Lietuvos kareivių. M. Šalčius sukvieta biuro darbuotojus ir pasitarime svarstė ginkluotos visuomeninės organizacijos, apsiginti nuo panašių priešiškių išpuolių įsteigimo klausimą. Antrasis, platesnis susirinkimas (pirmame susirinkime dalyvavo šeši asmenys, antrame – 15) Spaudos biuro patalpose įvyko birželio 23 dieną. Visų šių susirinkimų iniciatorius buvo Matas, kuris buvo ypač užsidegęs ginkluotos organizacijos įsteigimu. Jis siūlė kreiptis į Vyriausybę ir prašyti apginkluoti visus valdininkus bei išmokyti juos naudotis ginklu. Birželio 27 dieną buvo sušauktas trečias susirinkimas, prieš kurį M. Šalčius jo redaguotame „Saulėtekio“ penktajame numeryje rašė: „Valdžios įstaigų tarnautojų tarpe yra plačiai pasklidusi mintis, kad tarnautojams būtina reikia mokytis karinio muštro. Tuo tikslu Kauno įstaigų tarnautojai mano sudaryti tam tikrą savanorių

„Plieno batalioną“, kuris būtų karinių instruktorių nuolatos mankštinamas. Batalionas veiktų tikta Kaune. Penktadienį, birželio 27 dieną, banko namuose bus įstaigų tarnautojų pasitarimas šiuo reikalu.“ Šiame susirinkime naujoji organizacija pasirinko Šaulių pavadinimą, kurį, Antano Vienuolio-Žukausko ir Petro Klimo teigimu, pasiūlė M. Šalčius. Jis taip pat užmezgė ryšius ir pakvietė Vladą Putvinskį, kuris tuo metu dirbo Tiekimo ir maitinimo ministerijoje. 1927 metais duodamas interviu apie Šaulių sąjungos įsteigimą Vladas Putvinskis kalbėjo: „Į Mato Šalčiaus ir Spaudos biuro vyrų šaukiamą susirinkimą atėjau savo tikslų vedinas... Žavėjauisi Mato Šalčiaus patriotizmu ir įkarščiu... Neteisinga būtų nuneigti Mato Šalčiaus iniciatyvą ir jo įsteigto šaulių skyriaus naudą. Juk tie patys vyrai ir Matas Šalčius dalyvavo Kauno šaulių būrio ir visos sąjungos steigime. Tad jie visi yra Šaulių sąjungos kūrėjai.“

1919 metų rugpjūčio 8 dieną Putvinskių bute įvyko Kauno šaulių būrio steigiamasis susirinkimas, kurio metu buvo išrinkta 5 asmenų valdyba, ir M. Šalčius joje užėmė sekretoriaus pareigas. Rugpjūčio 20 dieną būrio valdyba sušaukė Lietuvos šaulių sąjungos steigiamąjį susirinkimą, kuris išrinko pirmąją Sąjungos valdybą. Organizacijos pirmuoju pirmininku tapo V. Putvinskis, o sekretoriaumi – M. Šalčius. M. Šalčius buvo pavesta sudaryti organizacijos įstatus.

Nutarus leisti Šaulių sąjungos leidinį „Trimitas“, 1920 metų gegužės 15 dieną M. Šalčius buvo paskirtas pirmuoju šio leidinio redaktoriumi. Kilus kovoms su lenkais, rugsėjo 17 dieną buvo įsteigtas Šaulių fronto štabas, kurio viršininku skiriamas M. Šalčius. Jam teko atsakyti redaktoriaus pareigų ir vietoj plunksnos į rankas paimti šautuvą. Tik po kelerių metų jis sugrįžo į „Trimito“ redakciją – 1925–1926 metais jis dirbo žurnalo atsakinguoju redaktoriumi. Jau minėto Šaulių fronto štabo paskirtis buvo koordinuoti šaulių veiklą fronte ir užfrontėje. Iš pradžių štabas buvo Alytuje, vėliau buvo perkeltas į Kauną. Jis vadovavo 5 šaulių lauko štabams ir kasdien Centro valdybai teikdavo informaciją apie padėtį fronte. M. Šalčius pats nuolat būdavo priešakinėse fronto linijose ir jo pranešimai buvo nuoseklūs ir tikslūs. Viename iš pranešimų apie Alytaus šaulių būrį jis rašė: „Jie daugiau kaip keturis mėnesius narsiai rėmėsi su gausiomis lenkų reguliariosios kariuomenės gaujomis ir vietomis [Merkinėje] išvarė lenkų dalis iš užimtų pozicijų ir nieku būdu neleido jam jų atsiimti.“ Kitame pranešime jis Centro valdybą informavo: „Visu frontu eina skubotas organizuotės darbas. Einame sargybą ir užpakalio priežiūrą. Kalvarijos-Vištųčio ruože kasdien sulaukome lenkų kareivių. Sulaukta pafrontėje ginkluotų >

EMILIJOS PUTVINSKIENĖS 145-METIS ŠAULIŲ MOČIUTĖ.

1.

Tekstas – Stasys Ignatavičius,
Vlodo Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas

Žymi visuomenės veikėja, ilgametė šaulių moterų garbės pirmininkė ir vadė Emilija Gruzdytė-Putvinskienė gimė 1875 metų rugsėjo 28 dieną Suvartuvos dvare (Raseinių apskrities Kelmės valsčius), gausioje Lietuvos bajorų šeimoje. Namuose, kur augo 14 vaikų, nuo pat vaikystės Emilijai buvo skiepijama lietuviška dvasia ir patriotiniai jausmai.

Emilijos mama Petronėlė Beresnevičiūtė-Gruzdienė buvo vyskupo Motiejaus Valančiaus sesers Petronėlės Valančiūtės-Beresnevičienės duktė. Vyskupas lankydavosi Suvartuvos dvare, bendravo su Emilijos tėvais, seserimi ir broliais, atveždavo lietuviškų knygelių. Pačiai Emilijai neteko matyti vyskupo, nes jis mirė 1875 metų gegužės 29 dieną, tačiau jo apsilankymai Gruzdžių namuose paliko neišdildomą pėdsaką ir jo šventą dvasią.

Vaikystėje Emilija buvo pratinama prie darbo, padėjo tėvams namų ruošoje. Pradžioje mokėsi namuose, paskui baigė Suvartuvos dvasinę mokyklą. 1897 metų rugpjūčio 12 dieną Emilija Gruzdytė iškėjo už būsimo žymaus visuomenės veikėjo, Šaulių sąjungos įkūrėjo, ideologo ir pirmojo viršininko Vlodo Putvinskio, su kuriuo susipažino 1889 metais. Putvinskio dvaras buvo vos už 8 kilometrų nuo Suvartuvos. Jauna šeima apsigyveno Šilo Pavėžupyje. Emilija tapo ne tik pavyzdinga žmona, mylinti mama,

darbšti ūkio tvarkytoja, bet ir aktyvi vyro idėjų propaguotoja, darbų bendražygė ir tęsėja. Drauge su V. Putvinskiu Šilo Pavėžupyje ir Graužikuose slėpė draudžiamąją lietuvišką spaudą, globojo caro žandarų persekiojamus knygnešius, studentus, moksleivius, dalyvavo slaptose lietuvių inteligentijos sueigose ir pasitarimuose, įrengė slaptą lietuvišką mokyklą, šelpė „Žiburėlį“.

Nuo 1905 metų dalyvavo įvairių lietuvių draugijų veikloje, 1915 metais atgaivino ir išlaikė Gaugorių pradžios mokyklą, maistu šelpė „Žiburėlio“ bendrabutį ir t. t. Jų dvare dažnai lankydavosi P. Višinskis, P. Vileišis, A. Janulaitis, būsimasis Lietuvos prezidentas A. Smetona, P. Avižonis, kalbininkas J. Jablonskis, rašytojai G. Petkevičaitė-Bitė, J. Žymantienė-Žemaitė, J. Biliūnas ir kiti tuomečiai lietuvių puoselėtojai. Po V. Kudirkos mirties Šilo Pavėžupio dvare kurį laiką buvo redaguojamas „Varpas“ ir slepiamas jo archyvas. 1906 metų sausio pradžioje suėmus

už anticarinę veiklą V. Putvinskį, E. Putvinskienė dėjo daug pastangų jį išlaisvinti. Šiuo reikalu ji kreipėsi net į Kauno gubernatorių Verioviną ir padėjo savo vyrui išsivaduoti iš kalėjimo. Tais pačiais metais Emilija ir Vladas Putvinskiai išvažiavo į Krymą ir apsigyveno pas K. Baranauskį, kurį pažinojo daugelį metų, Eupatorijoje. Čia Putvinskiai gyveno iki rudens, aplankė daug žymių Krymo vietų. 1914 metais V. Putvinskis už antivalstybinę veiklą vėl buvo suimtas. Teismo sprendimu jis ištremtas į Nižnij Novgorodą. Žmona Emilija ne sykį lankė vyrą tremtyje.

Ivykus bolševikų perversmui Rusijoje ir Lietuvoje paskelbus Nepriklausomybės Aktą, įveikęs visus karo meto sunkumus, 1918 metų liepos 2 dieną V. Putvinskis grįžo į Lietuvą ir su žmona Emilija organizavo įvairių vietos savivaldybių rinkimus, vietos milicijos būrius apsiginti nuo plėšikų ir valkataujančių vokiečių kareivių. V. Putvinskiui Kaune įsidarbinus Tiekimo ministerijos Bendrųjų reikalų departamento direktoriumi, E. Putvinskienė atvyko į Kauną ir drauge su vyru apsigyveno nuomojamame bute Donelaičio g. 13 name. Kaune ji aktyviai įsijungė į V. Putvinskio ir jo bendraminčių steigiamos Lietuvos šaulių sąjungos veiklą. Įsteigus Kauno šaulių būrį, kartu su būrio steigėjais vyrais aktyviai veikė E. Putvinskienė, Putvinskių dukros Ona ir Sofija, R. Sidzikauskienė, A. Breivaitė ir kitos moterys šaulės. E. Putvinskienės vadovaujamos Kauno šaulės pagamino pirmąją LŠS vėliavą ir surengė iškilmingą vakarienę Šaulių sąjungos suvažiavimo proga. Jos iniciatyva surengti pirmieji šaulių sanitarijos kursai, įkurtas sužeistų karių šalpos fondas. E. Putvinskienė taip pat dirbo Graužikų ir Kelmės šaulių būriuose, buvo šių būrių moterų vadovė, rūpinosi šauliais studentais ir sudarė fondą jiems remti.

Po V. Putvinskio mirties 1929 metais Graužikų dvaro tvarkymą perdavusi sūnui Vytautui, ji visą likusį gyvenimą paskyrė šaulių idėjoms įgyvendinti, pasinėrė į moterų šaulių veiklą. Moterys šaulės ją pagarbiai vadino „šaulių Močiute“. Emilija Putvinskienė buvo visų mylima ir gerbiama, visada visų lankoma, kviečiama į šaulių suvažiavimus, stovyklas ir įvairius renginius, dalyvavo svarbiausiose šaulių gyvenimo įvykiuose, ėmėsi iniciatyvos išleisti V. Putvinskio raštus, rašė atsiminimus, sūnui Vytautui pavedė Graužikų dvare įsteigtą V. Putvinskio muziejų. 1929 metais įvykusiame Šaulių sąjungos dalinių atstovų visuotiniame suvažiavime E. Putvinskienė buvo išrinkta V. Putvinskio tautos kultūros fondo ir Šaulių žvaigždės tarybos nare.

1933 metų liepos 2–3 dienomis vykusiame pirmame LŠS šaulių moterų atstovų visuotiniame suvažiavime E. Putvinskienė

2.

3.

kreipėsi į Respublikos prezidentą su prašymu „leisti moksleiviuose skleisti šaulių idėją“. Šio suvažiavimo metu „L. Š. Sąjungos viršininko [tuo metu LŠS viršininkas buvo plk. ltn. Mykolas Kalmantas – aut. pastaba] įsakymu šaulė Emilija Putvinskienė skiriama moterų šaulių moterų vade“. Suvažiavimas E. Putvinskienę išrenka amžina moterų šaulių garbės pirmininke.

1936 metų liepos 17 dieną Palangoje organizuotos šaulių moterų stovyklos viršininkė Sofija Marcinkevičienė [Putvinskių dukra] laiške Emilijai rašė: „Brangi ir miela Močiute! Širdingiausias linkėjimas siunčia Tau audringas pajūris ir visos stovyklaujančios šaulės... Mums trūksta tik stiprios mus skatinančios jėgos, trūksta švelnaus, taip visas veikiančio Močiutės ištauto žodžio, trūksta rūpestingos moteriškos globos. Mes visos nuoširdžiai prašome kuo skubiau atvykti, mes labai labai lauksime...“ Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, Putvinskių šeima tapo

persekiojamųjų ir nelobalių okupantų valdžiai asmenų smaigalyje. 1941 metų birželio 14 dieną sovietų okupantų ji buvo ištremta į Komijos Respubliką, Ust Lochčimą. 1942 metų gegužės 19 dieną suimta už viešą pasipriešinimą dėl tremtiniams daromų skriaudų ir įkalinta Syktyvkaro kalėjime, kuriame, išsekinta bado, ligų ir žiaurių vietos sąlygų, Emilija Putvinskienė – Šaulių Močiutė mirė 1942 metų liepos 30 dieną.

Reikia paminėti, kad ir abu sūnūs – Vytautas ir Stasys buvo nužudyti tolimuosiuose stalininiuose Gulago lageriuose. x

1. Šaulių moterų valdybos narės stovykloje Palangoje 1938 m.

2. Moterų šaulių užsiėmimai pajūryje.

3. Šaulės moterys – stovyklos dalyvės.

KARO IR EPOCHOS TIESOS BARONO MIUNHAUZENO MELUOSE

Tekstas – Kristina Petrauskė

„Meluose – tiesa!“ – tai fikcinio barono Miunhauzeno herbo, kurį sukūrė garsus prancūzų portretistas ir iliustratorius Gustovas Dorė (Gustave Doré 1832–1883), šūkis. Patį Miunhauzeno personažą sukūrė Rudolfas Erikas Raspė (Rudolf Erich Raspe, 1734–1794), daugialypė ir poliarizuojanti XVIII amžiaus asmenybė, kuri, manoma, klausėsi barono pasakojimų.

Vėliau Miunhauzeno personažas buvo plėtojamas ir kitų autorių, kurių garsiausias ir lietuviškai auditorijai geriausiai žinomas – Gotfrydas Augustas Burgeris (1747–1794), žymus vokiečių poetas, tačiau retas, kuris žino, kad šie pasakojimai grįsti nenuginčijama tiesa: baronas Hieronimas Frydrichas Karolis fon Munhauzenas (Hieronymus Karl Friedrich von Münchhausen, 1720–1797) – istorinė asmenybė, tikra Hanoverio kiurfiurstystės garsenybė – tarnavo Rusijos imperijos kariuomenėje, kurioje ir patyrė daugiausia savo nuotykių, kuriuos vėliau pasakodavo savo svečiams ir medžioklės kompanionams.

Tikrasis Baronas Miunhauzenas gimė 1720 metų gegužės 11 dieną Bodenverderyje, Hanoverio kiurfiurstystėje.

Satyroje visuomet rasime lašą ar du tiesos. R. E. Raspės ir toliau jo pasakojimus plėtojusį autorių tekstai nebuvo išimtis. Dalis jų – perkurti ir naujai skaitytojui pritaikyti, iš lūpų į lūpas perduodami anekdotiniai pasakojimai, to meto realijų atspindžiai, paskalos ir net religiniai mitai bei padavimai. Visus juos galime rasti Miunhauzeno nuotykiuose, kuriuose nusilenkiama ir pačiam tikrajam baronui, R. E. Raspė įkvėpėjui. Tad šio straipsnio tikslas – pažiūrėti, kokių tiesų galime rasti barono lūpomis kalbančio R. E. Raspės meluose, kokios XVIII amžiaus karybos tradicijos ir naujovės buvo aprašytos ir kokiuose istoriniuose mūšiuose baronui teko pademonstruoti savo šaunumą ir drąsą.

TIKRASIS BARONAS

Tikrasis Baronas Miunhauzenas gimė 1720 metų gegužės 11 dieną Bodenverderyje, Hanoverio kiurfiurstystėje. Jo tėvai buvo tipiški XVIII amžiaus kilmingi žemvaldžiai, o jų sūnus pasirinko tradicinį to meto jaunuoliams karjeros kelią: pirmiausia Miunhauzenas tapo Brunsviko-Volfenbiutelio princo Antono Ulricho fon Brāunšveigo pažu¹, kurį lydėdamas 1733 metais pirmą kartą išvyko į Rusijos imperiją ir pradėjo tarnybą Rygoje dislokuotame Brunsviko kirasyrų² regimente, kuriam ir vadovavo pats barono globėjas. Baronas pasižymėjo kaip greitai užduotis įvykdantis ir sumanus karys, pradžioje jam buvo suteiktos trimitininko pareigos, nepaėjęs metams buvo paaukštintas ir tapo leitenantu. Ir nors Miunhauzeno nuolatinė dislokacijos vieta buvo Rygoje, jis 1735–1739 metais dalyvavo dviejose kampanijose prieš Osmanų imperiją, vadinamajame Austrijos ir Turkijos kare.

Padėtis Rusijos imperijos viduje XVIII amžiaus viduryje buvo itin nerami. Barono Miunhauzeno globėjas Antonas Ulrichas užsitraukė politinę nemalonę, todėl su žmona ir sūnumi buvo ištremtas į šalies gilumą. Kirasyrų leitenantas baronas

Miunhauzenas išvengė represijų, tačiau jo karjera sustojo. Šešerius metus jam teko atakuoti karinę vadovybę laiškais dėl žadėtų rotmistro pareigų. Ir nors šios jam buvo paskirtos 1750 metais, aštrėjant politinei situacijai baronas su žmona, vokiškos kilmės Rygos teisėjo dukterimi Jakobina fon Dunten, išvyko į gimtinę atostogų, po kurių į Rusiją daugiau nebegrįžo.

Iki savo mirties 1797 metais baronas Miunhauzenas gyveno gimtajame Bodenverderyje, dienas leidavo medžiodamas ir linksmindamas svečius savo istorijomis. Miunhauzenas garsėjo kaip geras pasakotojas ir pritraukdavo plačią auditoriją, tačiau po pasakojimų apie barono nuotykius pasirodymo jis tapo tikra garsenybe. Jo paklausti ir pažiūrėti plūdo smalsuoliai. Miunhauzeno medžioklis ir patikėtinis Rozemajeris su būriu vyrų buvo priverstas patruliuoti po barono dvarą, stengdamasis apsaugoti savo šeimnininko privatumą³. Jo žmona Jakobina mirė 1790 metais. 1794-aisiais baronas vedė dar kartą, tačiau santuoka nebuvo sėkminga. Naujoji jo žmona Bernardina fon Brun buvo sulaukusi vos 17 metų [57 metais jaunesnė už savo vyrą]. Netrukus po santuokos įteisinimo Bernardina „sunkiai“ susirgo ir iškeliavo gydytis į SPA procedūromis garsėjantį miestelį, kuriame, anot paskalų, ji laiką leido flirtuodama ir šokdama pokyliuose. Grįžusi namo, Bernardina pagimdė dukterį Mariją Vilhelminą, tačiau Miunhauzenas nepripažino tėvystės ir likusius savo metus praleido bylinėdamasis dėl skyrybų, vaiko išlaikymo alimentų bei skolų⁴.

KARYBA

Tikrasis baronas Miunhauzenas dalyvavo kariniuose veiksmuose prieš Osmanų imperiją 1735–1739 metais. Šis karinis konfliktas buvo sudedamoji Rusijos imperijos politikos, siekusios kontroliuoti Juodosios jūros pakrantes, dalis. >

¹Pažas (pranc. page) – berniukas iš bajorų šeimos, tarnaujantis kaip asmeninis bajoro ar didiko tarnas. Šios pareigos viduramžiais būdavo pakopa prieš tampant ginklanešiu, o vėliau – ir riteriu. Barono Miunhauzeno gyvenamuoju laikotarpiu jaunuoliai buvo atiduodami pažo tarnystei pas turtingus ir įtakingus aristokratus, pramokti dvaro etiketo, karybos pradmenų bei užmegzti pažintis tolimesniems karjeros keliams grįsti.

²Kirasyrai – sunkiosios kavalerijos daliniai, ginkluoti šaunamaisiais ginklais – pistoletais ir dėvintys krūtinės šarvus – kirasas, nuo kurių ir kilo jų pavadinimas.

³Carswell J., *The Prospector. Being the Life and Times of Rudolf Erich Raspe*, London, 1950, p. 121.

⁴John Carswell, *The Prospector. Being the Life and Times of Rudolf Erich Raspe*, London, 1950, p. 190.

Barono Miunhauzeno portretas:
Hieronimas Frydrichas Karolis fon
Miunhauzenas. Dail. G. Bruknėris, ~1740 m.

Žinote, ponai, jeigu vyras įstengia jodinėti tokiu žirgu kaip mano lietuvis, patikėkite, sugebės parodyti dar ir kitokių jojimo meno įmantrybių.

J karinį konfliktą Rusija žengė užsitikrinsi Persijos paramą bei intrigomis ir kyšiais 1733 metais į ATR sostą pasodinusį Augustą III, prieš tai valdžiusį Augusto II sūnų, kurio politika iš esmės buvo prusiška, o ne nominuotą proprancūziškos partijos, rėmusios ir Osmanų imperiją, Stanislovą Leščinskį, kuris Šiaurės karo metu palaikė Švedijos karalių ir antirusišką koaliciją.

Kaip teigia pats Miunhauzenas, į karą jam traukti teko, nes reikėjo atgauti Rusijos ginklo garbę, kuri per caro Petro žygius prie Pruto buvo kiek nukentėjusi⁵, nors Rusija laimėjo Šiaurės karą, ir po Poltavos mūšio (1709 m.) nugalėtam ir sužeistam Švedijos karaliui Karoliui XII su kariuomenės likučiais teko bėgti į Osmanų imperijos teritoriją ir taip ją įtraukti į karinį konfliktą. Rusija reikalavo išduoti Švedijos karalių, tačiau iš sultono Achmedo III [Ahmed III] sulaukusi neigiamo atsakymo, pradėjo vadinamąją Pruto upės kampaniją, Šiaurės karo tęsinį. Kampanija faktiškai buvo nulemta vieno mūšio, trukusio net keturias dienas. Jį Rusijai pralaimėjus buvo pasirašyta Pruto taikos sutartis, kuria buvo leidžiama Karoliui XII saugiai grįžti į Švediją, taip pat vienas iš punktų reikalavo caro priesaikos daugiau nesikišti į ATR reikalus⁶.

Taigi Miunhauzeno lietuvis žirgas labiausiai pasižymėjo minėtame Rusijos ir Osmanų kare, 1737 metais šturmuojant mažą, tačiau strategiškai svarbų Očakovo [Oczakow, Ochakov] uostą, Dniepro deltoje, Juodosios jūros pakrantėje. Ir nors tikrasis baronas puikiai vedė kirasyrus į ataką, Rusijos imperijai šį uostą prisijungti pavyko tik po pusės amžiaus. O fikcinio R. E. Raspės sukurtu Miunhauzeno atakos metu narsusis žirgas lietuvis įsibėgėjęs nunešė baroną iki pat tvirtovės sienų, ir niekas nepastebėjo, kaip gausios priešų artilerijos ugnies buvo nunešta visa užpakalinė žirgo dalis. Tiesa, sumanus veterinaro dėka žirgo puses pavyko susiūti laurų šakelėmis, kurios po to įsišaknijo ir išleisusios ūglius ir suformavo laurų palapinę, kurios pavėsyje baronas kartu su savo žirgu galėjo atlikti dar daug narsių žygdarbių. Per šį karą R. E. Raspės Miunhauzenas gavo progą paskraidyti ant patrankos sviedinio:

„Žinote, ponai, jeigu vyras įstengia jodinėti tokiu žirgu kaip mano lietuvis, patikėkite, sugebės parodyti dar ir kitokių jojimo meno įmantrybių.“⁷ Ant patrankos sviedinio baronas užšoko vedamas noro apsižvalgyti, kas vyksta šturmuojamoje tvirtovėje, tačiau jau skriedamas ant sviedinio įvertino situaciją ir suprato, kad sveikam grįžti bus sunku. Baronui, kaip visada, fortūna palankiai sudėliojo kortas ir jam pavyko peršokti ant priešinių paleisto sviedinio bei saugiau sugrįžti į tvirtovę.

Nors toks Miunhauzeno „pasiskraidymas“ ant sviedinio tikrai yra R. E. Raspės fantazija, ji iliustruoja, kokios svarbios buvo informatorių ir šnipų žinios iš apgultų ir šturmuojamų miestų. Neretai jų žinutės apie nuotaikas ar maisto atsargas mieste buvo kertinis dėmuo, nulemiantis sprendimą tęsti ar nutraukti apgultį.

Dar viena istorinė karinė operacija – tai Gibraltaro apsupimas, jį vadovavo britų generolas Eliotas⁸, kuris sužavėtas Miunhauzeno narsos pasiūlė jam karininko vietą. Nors Gibraltaro uola, šešių kvadratinų kilometrų teritorija, nuo XVIII amžiaus pradžios Ispanijos įpėdinystės karo taikos sutartimi buvo pripažinta Didžiajai Britanijai, Ispanijos monarchai su šios teritorijos pradimu nesuitaikė ir visą laiką laukė ir siekė palankios progos atsikovoti mažą, bet prekybai itin svarbią teritoriją. Palanki proga pasitaikė Jungtinių Amerikos Valstijų nepriklausomybės karo metu. Ispanijos apgultis truko net ketverius metus (1779–1783), tačiau sumaniai gynybai vadovavusiam generolui Eliotui pavyko pasiekti stebuklui prilyginamą pergalę. Ši apgulties baigtis buvo tokia netikėta, kad visai nuostabos nekelią jos kaip kelių Miunhauzeno nuotykių konteksto pasirinkimas. Joje Miunhauzenas ne tik su vienu sviediniu numušė priešišką ispanų ugnį, bet ir, persirengęs katalikų kunigu ir įsmukęs į Ispanijos stovyklą, nuo lafetų nukėlė visus pabūklus ir sumetė juos į jūrą, pusryčiaujant su generolu Eliotu į kambarį pro langą įskriejo ispanų paleistas sviedinys, tačiau baronas, sugavęs jį, su svaidykle sviedė atgal ir kartu išlaisvino įkalintus britus. >

⁵Burgeris A. G., *Barono Miunhauzeno...*, p.29.

⁶Mikaberde A., *Treaty of Pruth, Conflict and Conquest in the Islamic World: A Historical Encyclopedia*, Vol. 1, ABC-KLIO, 2011, 726–727.

⁷Burgeris A. G., *Barono Miunhauzeno...*, p.32

⁸Generolas Džordžas Augustas Eliotas, lordas Hitfildas [1717 – 1790] Gibraltaro gubernatorius.

1. Rudolfo Eriko Rasoė portretas: Rudolfas Erikas Raspe. Autorius Džeimsas Tasis (James Tassi), 1765 m.

2. Parodos „4 būdai, kaip nuskristi į Mėnulį“ eksponatai: 1791 m. LDK tautinės kavalerijos 1-osios (Kauno husarų) brigados draugo uniforma.

1.

2.

Be didelių karinių kampanijų, barono Miunhauzeno nuotykiuose gausu ir smulkių karybą ir ginkluotę atspindinčių detalių: baronas Miunhauzenas prie Konstantinopolio sutiko šaulį, kuris bandė nušauti tupintį ant Strasbūro katedros stogo žvirblį. Nejmanoma? Bet tik ne apsiginklavus naujuoju Kuchenroiterių (Kuchenreuter) šautuvu. Kuchenroiteriai – sena ginkladirbių dinastija, kuri ginklus gamina nuo XVII amžiaus vidurio iki šių dienų. Miunhauzeno sutiktas šaulys tikriausiai buvo apsiginklavęs vienu iš Kuchenroiterių gamintų graižtvinių šautuvų. Pirmieji tokio tipo šautuvai buvo pagaminti XV amžiaus pabaigoje, masiškiau gaminti nuo XVIII amžiaus vidurio. Iš tokio ginklo paleista kulka buvo taiklesnė, nes buvo išsukama vamzdžio viduje esančių rievelių, o šūvio trajektorija – tikslesnė.

Minimi ir garsiojo Barono Fransua Toto darbai. Jis XVIII amžiaus 7-ajame dešimtmetyje pertvarkė Turkijos imperijos artileriją ir sustiprino Dardanelių gynybą. Fransua Totas gamino išskirtinai didelio kalibro pabūklus, kurie neįveikiami atrodė net ir pačiam baronui Miunhauzenui. Šis vieną iš jų „bandė permesti“ per Dardanelių sąsiaurį, tačiau pabūklas pliumptelėjo tiesiai į vandenį.

EPOCHOS ATSPINDŽIAI.

R. E. Raspė ir kiti Miunhauzeno nuotykių autoriai paliko tekstuose nemažai savos nūdienos atspindžių. Savo veikėjais jis pavertė ne vieną to meto mokslininką, karininką ar garsenybę. Vienas jų – garsusis italų sopranas Katerina Gabrieli (Caterina Gabrielli, 1730–1796), kurią Miunhauzenas sutiko Sankt Peterburge. Tiesa, mūsų baronas Sankt Peterburge lankėsi XVIII amžiaus 4-ajame dešimtmetyje, o garsioji Gabrieli Sankt Peterburgo dvare dainavo 1772–1775 metais. Dar viena garsenybė minima Miunhauzeno nuotykiuose – tai Džonas Dolandas (John Dolland, 1706–1761) garsus britų optikas, kurio gamintą teleskopą baronas atsigabeno į ispanų apgultą Gibraltarą pas generolą Eliotą.

Miunhauzeno pasakojimuose atsispindi ir XVIII amžiaus prekybinių kampanijų bei imperialistinių valstybių klestėjimo era, kelionės į Ceiloną, Indiją, Australiją, Naująją Zelandiją. Baronas kartu su 1 000 britų karių didžiuoju karo laivu 1776 metais plaukė į Šiaurės Ameriką, kurią pažymi buvus Anglija, taip išsakydamas ir savo poziciją JAV nepriklausomybės karo atžvilgiu, 1773 metais palaikė kapitonui Fipsui (Constantine John Phipps, 1744–1792), žymiam anglų jūrininkui, kompaniją kelionėje, kurios metu siekė atrasti šiaurės kelią į Indiją, su kapitonu Džonu Hamiltonu (John Hamilton, 1714–1755) iš Anglijos plaukė į Indiją, o su kapitonu Džeimsu Kuku

(James Cook, 1728–1779) – į Botanį Bėjų, pietinę Australijos koloniją, į kurią buvo siunčiami nubaustieji iš Didžiosios Britanijos.

PABAIGOJE

Pasakodamas savo įspūdžius iš mistinių ir egzotinių šalių: Sūrio salos ir Vyno jūros, kur gyvena milžinai ir auga stebuklingi augalai, Miunhauzenas pamini sutikęs ir tris už kojų pakartus vyrus, kurių paklausęs, kodėl jiems tokia griežta bausmė skirta ir kodėl jie taip rūščiai nubausti, sužino, „jog jie buvo svetimose šalyse ir, pargrįžę namo, primelavo savo draugams, prikalbėjo apie neregėtas vietas ir apie nebūtus daiktus“, Miunhauzenas pripažįsta, „jog bausmė labai teisinga, nes keliautojams nėra didesnės pareigos, kaip kuo griežčiausiai laikytis teisybės“. Ir iš tiesų, Miunhauzenas garsus ne tuo, kad skraidė ar neskraidė, o tuo, kad niekada nemelavo. Jis sako: „Aš supratau, kur jūsų bėda: jūs per daug rimti. Rimta veido išraiška – tai dar nėra proto požymis. Visos kvailystės pasaulyje daromos būtent su tokia veido išraiška. Šypsokitės, gerbiamieji! Šypsokitės!“

Baronas Miunhauzenas tapo itin populiariu personažu, apie jį rašomos knygos, statomi filmai, kuriami spektakliai, apie jo nuotykius yra girdėję visi, tačiau ar visi yra matę jį iš arti? Vytauto Didžiojo Karo muziejuje atidaryta paroda „4 būdai nuskristi į Mėnulį“, kurioje ne tik atskleidžiamos XVIII amžiaus karybos subtilybės, integruota interaktyvi veikla, bet parodomas nuotaikingas, pilnas nuotykių barono Miunhauzeno gyvenimas. Paroda veiks iki lapkričio 11 dienos. Kviečiame apsilankyti ir susipažinti su baronu Miunhauzenu! x

1. Parodos „4 būdai, kaip nuskristi į Mėnulį“ eksponatai: pistoletas titnagine spyna, kalibras – 17 mm, Europa, XVIII a. II pusė–XIX a. pr.
2. Parodos „4 būdai, kaip nuskristi į Mėnulį“ eksponatai: XVIII a. antros pusės kavalerijoje naudota ginkluotė: pistoletas, kavalerijos titnaginis karabinas, muškietonas, kavalerijos kardas, kavalerijos palašas.

15

1991–2000 METŲ AUTOMOBILIAI

Tekstas – Jonas Rinkevičius

Ekologiško ir saugaus automobilio idėja, atsiradusi ir iš dalies įgyvendinta 1966–1990 metais, per šį laikotarpį palietė ne tik lengvuosius automobilius, bet ir beveik visas autotransporto priemones su benzininiais ir dyzeliniais varikliais. Naujai priimti tarptautiniai gamtos saugos įstatymai „Euro-1“ (1993 m.), „Euro-2“ (1996 m.), „Euro-3“ (2001 m.), „Euro-4“ (2005 m.) ir „Euro-5“ (2009 m.) nustato labai griežtas automobilių išmetamųjų sistemų deginiams taršos normas, todėl automobilių gamintojai buvo priversti skubiai mažinti variklių deginių taršą.

Bandoma, kiek tai įmanoma, automobilį „sutaikyti“ su gamta. Iš įvairių dabar vykstančių visuomeninių judėjimų už švarią ir saugią aplinką ypač ženklus yra šio dešimtmečio pradžioje Austrijoje prasidėjęs „žaliųjų“ sunkvežimių (ekologų terminas) šalininkų judėjimas, surandantis bendraminčių įvairiose pasaulio šalyse.

Ekologiškas transportas išsiskiria mažomis degalų ir tepalų sąnaudomis, minimalia aplinkos tarša, triukšmo lygiu, galimybe regeneruoti automobilių gamybos konstrukcines medžiagas ir pakartotinai jas panaudoti, veiksminga aktyviaja ir pasyviaja saugos sistema, labai geromis vairuotojo darbo sąlygomis.

Ekologiški krovininiai automobiliai turi turėti jų „kilmę“ patvirtinančius sertifikatus, pagal kuriuos kompetentinga šalies įstaiga išduoda specialius leidimus bei ženklus (ženklas su raide E – ekologiškas). Be to, šalia ženklo įrašoma viena iš raidžių: A – atitinka „Euro-1“ klasę, B – „Euro-2“ klasę ir t. t. Gali būti ir kitoks žymėjimas. Pavyzdžiui, koncernas IVECO savo gamybos sunkvežimius, atitinkančius „Euro-2“ reikalavimus, žymi dviem žaliais lapeliais, „Euro-3“ – trimis žaliais lapeliais ir t. t.

Nustatytų reikalavimų neatitinkantys sunkvežimiai negali vežti kroviniių tarpvalstybiniais maršrutais. Jau tuo metu kai kurios šalys (pavyzdžiui, Austrija,

Vokietija) neįsileisdavo tokių sunkvežimių. Europos valstybėse pasenusių konstrukcijų sunkvežimius planuota įsileisti tik iki 2000 metų. Lietuvos bei kitų Rytų šalių vežėjams buvo padaryta išimtis – iki 2003 metų.

Ekologiško automobilio idėja nėra iki galo realizuota tik įrengus variklyje išmetamųjų deginių valymo įrenginius (neutralizatorius ir katalizatorius). Tik labai pažangios konstrukcijos ekonomiškose varikliuose, kurie naudoja bešvinį benzina, kitus aplinką mažai teršiančius degalus (dujas, spiritą, biodegalus), deginių kenksmingumą mažinantys įrenginiai veikia ilgai ir efektyviai.

Anksčiau išgarsinti „švarūs“ dyzeliniai varikliai taip pat sukelia įvairių problemų, viena iš jų – aplinkos tarša kietosiomis deginių dalelėmis (suodžiais). Dalį jų surenka ir padaro nekenksmingus išmetimo sistemoje įrengti filtrai bei suodžių degikliai. Tačiau labai sunku sulaikyti mikrodaleles, kurios įsiskverbia į kvėpavimo takus, plaučius ir sukelia įvairias

Ekologiškas transportas išsiskiria mažomis degalų ir tepalų sąnaudomis, minimalia aplinkos tarša, triukšmo lygiu.

Taip pat galimybe regeneruoti automobilių gamybos konstrukcines medžiagas ir pakartotinai jas panaudoti, veiksminga aktyviaja ir pasyviaja saugos sistema, labai geromis vairuotojo darbo sąlygomis.

ligas, tarp jų ir vėžį. Tai patvirtina Europos aplinkosaugos politikos instituto (Institute for European Environmental Policy) atliktų tyrimų duomenys bei Britanijos oro kokybės ekspertų komisijos (Expert Panel on Air Quality) išvados. Tyrimai rodo, kad didžiausi teršėjai yra autobusai ir sunkvežimiai. Jie išmeta šešis kartus daugiau kietųjų dalelių negu lengvieji automobiliai su dyzeliniais ir dvidešimt kartų daugiau negu lengvieji automobiliai su benzininiais varikliais.

Efektyviausias būdas dyzelinių variklių sukeliams problemoms išspręsti – naudoti mažai sieringus degalus, kuriuos gamina Skandinavijos šalys (pavyzdžiui, „City Diesel“). Įrengus dyzeliniuose deginių filtrus bei specialius katalizatorius, šių mikrodalelių kiekis sumažėjo 27 procentais. Labai perspektyvūs yra iš rapsų aliejaus pagaminti biodyzeliniai degalai. Tokie degalai gaminami ir naudojami Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje, Švedijoje. Tai iš tikrųjų ekologiški degalai, nes juose nėra sieros junginių, jie neskatina rūgštaus lietaus susidarymo, išmetamuosiuose deginiuose nėra anglies vandenilio, mažiau suodžių. Tiesa, biodyzelinių degalų sunaudojama kiek daugiau negu dyzelinių, gaminamų iš naftos, tačiau variklio galia nesumažėja. Tokių biodegalų šiek tiek gaminama ir Lietuvoje.

Yra ir kitų būdų dyzelinių variklių išmetamųjų deginių taršai mažinti. Antai 1991 metais švedų įmonė „Scania“ modernizavo tradicinį turbokompresorinį variklį: sukūrė ir pradėjo gaminti jo patobulintą variantą – turbokompaundinį [angl. *compound* – sudėtinis, sudurtinis] variklį (DTC 11), kuriame deginiai, atidavę energijos dalį turbokompresoriui, nukreipiami į antrąją su variklio alkūniniu velenu (per hidraulinę sankabą ir krumpliartinį reduktorių) sujungtą turbiną, ir tik tada filtrų išvalyti deginiai patenka į aplinką. Taigi labai sumažėja teršalų kiekis ir padidėja variklio naudingumo koeficientas (net iki 46 proc.). Kiek kitaip taršos problemas sprendžia švedų įmonė „Volvo“, sunkvežimiuose „Volvo FH“ įdiegusi labai ekonomiškus variklius su kiekviename cilindre įrengtais keturiais vožtuvais ir elektronika valdomais didelio slėgio degalų siurbliais-purkštuvais. Minėtų sunkvežimių šeimyna 1994 metais pelnė metų sunkvežimio titulą.

Vertos dėmesio ir kitos šio laikotarpio lengvojo automobilio, sunkvežimio, autobuso konstrukcijos naujovės. Štai keletas jų: sukurtas ir gamyboje įdiegtas didelės lyginamosios galios (73,6 kW/l) VTEC tipo benzininis variklis („Honda Civic“, 1991 m.), elektros variklio ir dujų turbos hibridinė jėgainė („Volvo ECC“, 1992 m.), elektros ir vidaus degimo variklio jėgainė

(„Toyota Prius“, 1993 m.), naujos kartos trijų cilindrų dvitaktis labai ekonomišką ir ekologišką (su pakartotinės deginių recirkuliacijos sistema) variklis mažos klasės lengviesiems automobiliams – „Ford“ (JAV), „Orbital Engine Company“ (Australija, 1993 m.), sukurtas naujos kartos mikroprocesorių valdomas dyzelis „Cummins Celect L10-350E“ (JAV, 1994 m.), į masinę gamybą įdiegtas labai ekonomišką ir ekologišką benzininis variklis su GDI (Gasoline Direct Injection) tipo tiesioginio dvifazio degalų įpurškimo sistema („Mitsubishi Carisma GDI“, Japonija, 1996 m.; „Opel Ecotec“, Vokietija, 1996 m.), labai ekonomišką ir ekologišką dyzelinį variklį su labai didelio slėgio tiesioginio degalų įpurškimo TDI ir CDI sistema („VW Passat 1.9 TDI“ ir „Mercedes-Benz A160 CDI“, 1997 ir 1998 m., Vokietija), labai greitai veikiantys piezokeraminiai elektronika valdomi dyzelinių variklių degalų purkštuvai („Siemens“, 1998 m.), serijinės gamybos lengvuosiuose automobiliuose įdiegti „Saab Variable Compression“ (SVC) tipo benzininiai varikliai (SAAB, 2000 m.), kuriuose gali būti keičiamas suslėgimo laipsnis (nuo 8 iki 14).

Pirmą kartą variklių gamybos praktikoje įdiegti nereguliuojami alkūninio veleno pagrindiniai guolių įdėklai, išlieti kartu su cilindro bloko aliuminiu rėmu („Renault Safrane“, 1998 m.), dujų skirstymo mechanizmas, kuriame kiekvieno cilindro keturis vožtuvus valdo vienas tuščiaiduris dujų skirstymo velenėlis bei viena dvipetė svirtelė („Opel Ecotec“, 1996 m.), įdiegta DEB (DAF Engine Brake) sistema – įrenginys, valdantis vožtuvų atidarymą (DAF 95 XE, 1997 m.), vožtuvai su svirtelėse įrengtais ritinėliais, mažinančiais trintį ir dalių dilimą („Peugeot 206“, 1998 m.), išbandytas naujos kartos hidraulinio („Daimler-Benz“, 1998 m.) ir elektromagnetinio (BMW, 1998 m.) valdymo dujų skirstymo mechanizmas.

Serijinės gamybos automobiliuose „Volkswagen Polo Classic“ įmontuotas variklis su kintamo ilgio įsiurbimo kanalais (Vokietija, 1996 m.), aušinimo sistemoje – elektronika valdomi termostatai (BMW 5, 7, 8; 1996 m.). JAV sukurtas naujos kartos universalus išcentrinio valymo alyvos filtras lengviesiems automobiliams („Gleiser Filter Products“, 1996 m.), pradėta naudoti aukštos kokybės alyva SJ (pagal API klasifikavimą), skirta greitaeigiems benzininiais varikliams (JAV, 1998 m.).

Švedijoje pagamintos pirmos naujos kartos ilgąamžės cilindro formos akumuliatorių baterijos „Orange Top“ („Gylling Optima“, 1998 m.), įdiegta naujos kartos paleidimo sistema ISAD (integruotas starteris – generatorius – slopintuvas) („Citroën Xsara Dynalto“, 1998 m.), sukurtos nereguliuojamos vienelektrodės uždegimo žvakės (SAAB, 1995 m.).

Mažos klasės automobilis „Mitsubishi Carisma GDI“.

1.

Kuriant ekologiškus ir saugius automobilius ypatingą reikšmę turi elektronika. Jos įdiegimas į lengvojo automobilio, autobuso, sunkvežimio konstrukciją iš esmės pagerino jų techninį, ekologinį lygį, valdymo saugumą.

Vokiečių įmonė „Hella“ apšvietimui sukūrė ir mažai energijos naudojančias ilgaamžes ksenonines lempas D2R („Mercedes-Benz E“, 1996 m.).

Reikšmingų naujovių pritaikyta automobilio transmisijai, valdymo įrenginiams. Štai keletas jų: pradėta masinė „Eaton Low Force“ tipo pavarų dėžių su specialios formos velenais (pakeičia sinchronizatorius) gamyba (JAV, 1995 m.), „Opticruise“ tipo pusiau automatinių elektronikos valdomų sunkvežimių pavarų dėžių gamyba („Scania“, 1996 m.), serijinės gamybos automobiliuose įdiegtas visų ratų valdymas („Honda Prelude“, 1991 m.), sunkvežimių diskiniai oru aušinami stabdžiai („Iveco Eurocargo“, 1991 m.).

Svarbios automobilio važiuoklės naujovės: serijinės gamybos automobiliams pritaikytas aliuminis kėbulas („Audi A2“, 1999 m.), mažos klasės automobiliams („Renault Megane“, 1996 m.) vienatūris kėbulas, įdiegta nauja ULSAB kėbulų gaminimo technologija, 25 proc. sumažinanti kėbulo svorį („Porsche 911 Boxster“, 1998 m.), elektronika valdoma aktyvioji pakaba („Chevrolet ZR-1“, 1991 m.). Vokietijoje pirmą kartą važiuoklės konstravimo praktikoje sukurta ASR tipo aktyvioji kėbulo stabilizavimo posūkiuose sistema („Sachs Boge“, 1996 m.), ratų slydimo kontrolės sistema DSA (Dynamic Stability Assistance, „Volvo S40 T4“, 1997 m.).

Per šį laikotarpį sukurtos naujos kartos saugios, patikimos padangos. 1995 metais JAV serijinės gamybos automobiliuose „Chevrolet Corvette“ pirmą kartą sumontuotos „Goodyear“ koncerno padangos EMT (Extended Mobility Tyre –

ilgai laikanti padanga). Su tokia pradurta padanga 80 km/h greičiu saugiai galima nuvažiuoti 80 km atstumą. 1997 metais tas pats koncernas pagamino universalias „Ultra Grip 5“ tipo padangas. Važiuojant sniegas, purvas, vanduo išstumiamas iš protektoriaus vidurio į pakraščius, todėl labai pagerėja padangų sukibimas su kelio dangą. 1996 metais prancūzų koncernas „Michelin“ masiškai pradėjo gaminti mažo pasipriešinimo riedėjimui „Energy“ tipo universalias, saugias R + W (Road + Winter – kelias + žiema) padangas. 1998 metais vokiečių koncernas „Continental“ sukūrė CSR (Conti Sicherheits Ring) tipo padangas su saugos žiedais. Su pradurta tokia padanga saugiai galima nuvažiuoti iki 200 km atstumą. Tiesa, šios padangos kol kas yra brangios, todėl eiliniam vartotojui nelabai įperkamos.

Daug naujovių įdiegta gerinant saugų eismą. Štai keletas jų: automobiliuose įrengti pirmieji radarai, automatiškai nustatantys atstumą iki kliūtis ir perspėjantys apie pavojų (Vokietija, 1991 m.), sukurta saugaus eismo sistema IZOTEK, kurią sudaro radaras, rūko jutiklis, naktinio matymo ir navigacijos prietaisai („Adam Opel AG“, 1994 m.), elektronika valdomi autobusų ir sunkvežimių greičio ribojimo prietaisai (Vokietija, 1995 m.), pirmą kartą pasaulinėje praktikoje keliuose įrengta kompiuterinė įranga orams bei kelio dangos būklei prognozuoti (Švedija, 1997 m.).

Kuriant ekologiškus ir saugius automobilius ypatingą reikšmę turi elektronika. Jos įdiegimas į lengvojo automobilio, autobuso, sunkvežimio konstrukciją iš esmės pagerino jų techninį, ekologinį lygį, valdymo saugumą. >

2.

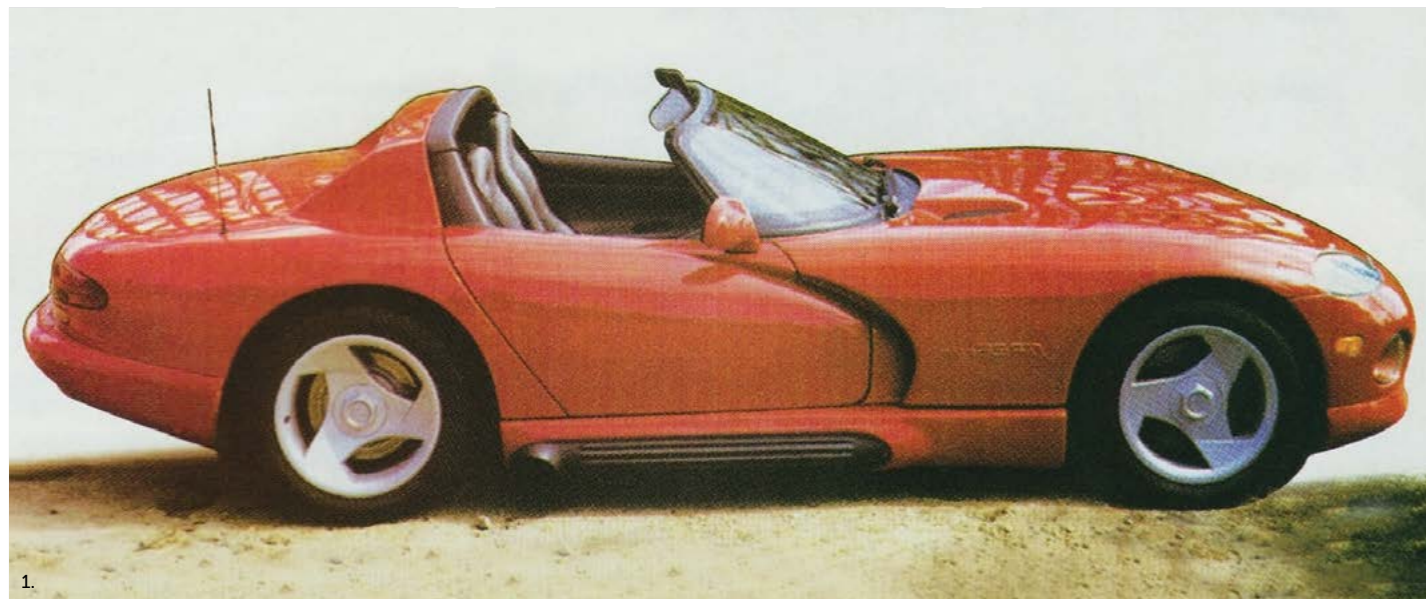

3.

4.

1. Vidutinės klasės automobilis „VW Passat“, 1.9.
2. Kompaktinės klasės automobilis BMW 3.
3. Labai mažos klasės automobilis „Mercedes Benz A160“.
4. Mini klasės automobilis „Ford Ka“.

1.

Lietuvoje automobilių parkas kasmet senėja, nes įsigyjama nedaug naujų ir labai daug senų (padėvėtų) automobilių.

Šių nuostatų dabar laikosi visi Vakarų Europos, JAV, Japonijos automobilių gamintojai.

Deja, praktiškai įgyvendinti ekologiško ir saugaus automobilio idėją nelengva, šiuos reikalavimus dabar atitinka tik nedidelė dalis pasaulio automobilių. Automobilis ir toliau lieka didžiausias gamtos teršėjas (specialistų tvirtinimu, jo „indėlis“ tarp kitų pasaulio teršėjų viršija 60 proc.) ir nelaimių kaltininkas.

Statistikos duomenimis, pasaulio keliais 2000 metais važinėjo 700 mln. automobilių. Ketvirtadalis jų buvo 12 metų ir senesni. Vidutinis automobilio amžius buvo 6,5 metų, Vakarų Europoje – 6,3 metų, JAV – 7,11 metų. Seniausias automobilių parkas buvo Meksikoje – 12,08 metų.

Lietuvoje 2000 metais buvo daugiau kaip 1,2 mln. transporto priemonių (iš jų per 85 proc. lengvųjų automobilių), daugiausia 10 metų ir senesnių. Senesni nei 10 metų sudarė 84 procentus. Lietuvoje automobilių parkas kasmet senėja, nes įsigyjama nedaug naujų ir labai daug senų (padėvėtų) automobilių. Ypač sunku Vakarų Europoje galiojančius įstatymus vykdyti Rytų Europos šalyse, Lotynų Amerikoje, Afrikoje, daugelyje Azijos šalių.

Dabar automobilių pramonė kasmet galėtų pagaminti per 70 mln. automobilių. Elementarūs skaičiavimai rodo, kad, jeigu kasmet tiek būtų parduota, seni automobiliai galėtų būti pakeisti tik po 10 metų. Deja, daugelyje šalių vartotojai neįstengia įsigyti naujų automobilių (tiek, kiek reikia), todėl senųjų kaita užtruks gana ilgai.

Paskutiniame XX a. dešimtmetyje daugelis automobilių konstravimo biurų iš pagrindų

pakeitė automobilių kūrimą. Tobulėjant kompiuterinei technikai, kompiuterinis projektavimas apima visus automobilio komponentus. Pažangiuose projektavimo biuruose nebenaudojami netolimos praeities dizainerių atributai – iš plastilino, gipso, kitokių medžiagų pagaminti kėbulų maketai. Vis dažniau kompiuteriu konstruojamos ne tik atskiros detalės, mazgai, agregatai, bet ir parenkami racionaliausi jų gamybos būdai bei surinkimo schemas, todėl laikas nuo automobilio projektavimo iki konvejerinės gamybos sutrumpėjo iki dvejų metų.

Per šį laikotarpį išaugo lengvųjų bei krovininių automobilių įvairovė, pagausėjo kiekvienos klasės „šeima“. Lengvųjų automobilių ir autobusų gretos pasipildė šeimyniniais 6–8 vietų vienatūriais (minivenais), padidėjo visureigių, mažos klasės krovininių-keleivinių (komercinių) automobilių įvairovė, automobilių agregatų klasikinė komponuotė užleido vietą komponuotei su priekinių ratų pavara (tokių buvo 65 proc.).

Šiam laikotarpiui būdinga ir tai, kad automobilių pasiūla pralenkė jų paklausą. Statistikos duomenimis, kasmet pasaulyje nerealizuojama (neparduodama) 15–17 mln. automobilių. Jų perprodukcija spartina įmonių bankrotą. Prognozuojama, kad artimiausiu metu iš 630 pasaulyje veikiančių didžiausių įmonių bankrutuos 80. Ypač didelis pagamintų automobilių perteklius susidaro Azijos šalyse (42,7 %), Vakarų Europoje (26,7 %), Šiaurės Amerikoje (15,8 %).

Vykstant nuožmiai kovai dėl automobilių rinkos vis daugiau įmonių, patyrusių finansinių sunkumų, praranda savarankiškumą ir yra priverstos jungtis į stambesnius darinius – kompanijas, korporacijas. Pavyzdžiui, po JAV korporacijos „General Motors“ (GM) vėliava

2.

palyginti savarankiškai (kiekviena firma turi savo firminį ženklą) veikė firmos „Buick“, „Pontiac“, „Oldsmobile“, „Saturn“, „Adam Opel AG“, SAAB, „Vauxhall“. Panašiu principu veikė koncernai „Ford Motor“ („Ford“, „Lincoln“, „Mercury“, „Aston Martin“, „Jaguar“), FIAT („Alfa Romeo“, „Ferrari“, „Innocenti“, „Lancia“, „FSM“, „Toyota“ („Daihatsu“, „Lexus“, „Hina“, „Toyota“), „Nissan“ („Nissan“, „Nissan Diesel“, „Infiniti“), „Daimler-Chrysler“ („Chrysler“, „Jeep“, „Dodge“, „Plymouth“, „Setra“, „Freightliner“, „Mercedes-Benz“), „Volkswagen“ („Audi“, „Porsche“, „Volkswagen“, „Bugatti“, „Lamborghini“, „Bentley“, „Rolls-Royce“, SEAT, „Škoda“).

Rinkos analitikų teigimu, ateityje pasaulyje turėtų likti tik šeši tarptautiniai automobilių koncernai: du Amerikoje („General Motors“, „Ford Motor“), du Europoje („Daimler-Chrysler“, „Volkswagen“) ir du Azijoje („Toyota“, „Honda“). Vokietijos firma BMW (į jos sudėtį įeina „Rover“), trys Prancūzijos firmos – „Citroën“, „Renault“, „Peugeot“, taip pat Japonijos firmos „Mitsubishi“, „Subaru“, „Suzuki“ kol kas yra nepriklausomos ir veikia savarankiškai. Keblį firmų „Scania“ ir „Volvo“ padėtis – į jas pretenduoja JAV korporacijos „Ford“ bei „General Motors“.

Taigi mažiems automobilių gamintojams, nespėjusiems prisijungti prie didžiojo šešeto, ateina sunkūs laikai. Kad išgyventų, jie turi gaminti labai paklausią produkciją arba ieškoti patikimų partnerių. Tas pats laukia automobilių gamintojų Rytų Europos šalyse, Azijoje, Pietų Amerikoje, Afrikoje.

Paskutiniame praėjo šimtmečio dešimtmetyje buvo gausu reikšmingų įvykių. Kasmet vyko metų lengvojo automobilio, sunkvežimio, o nuo 1989 metų – ir metų autobuso konkursai, kuriuose nustatytos geriausias autotransporto priemonės.

Daugiau nei šimto metų automobilizacijos patirtis apibendrinta 2000 metais išrinkus geriausią amžiaus automobilį (Car of the Century). Konkursas prasidėjo 1997 metais prancūzų žurnalo „Otomoto“ leidėjo Fredo van der Flugo (Fred van der Vlugt) iniciatyva ir baigėsi 2000 metais. Amžiaus automobilio žiuri sudarė 135 automobilių tematika rašantys žurnalistai iš 32 pasaulio šalių. Konkursas vyko pagal schemą 200=>100=>25=>5=>1. Į šį titulą pretendavo net 200 įvairių šalių automobilių, turėjusių daug įtakos automobilizacijos raidai. Tarp šių garsenybių yra Anglijos automobiliai „Rolls-Royce Silver Ghost“ (1911 m.), „Jaguar XK120“ (1949 m.), „Austin (Morris) Mini“ (1959 m.), JAV automobiliai „Ford T“ (1913 m.), „Cadillac V-16“ (1931 m.), „Ford GPV“ (1941 m.) bei „Willys Jeep CJ-2A“ (1945 m.), „Oldsmobile Rocket“ (1949 m.), „Ford F-100“ (1953 m.), „Ford Mustang“ (1964 m.), „Chrysler Minivan“ (1984 m.), Italijos automobiliai „Fiat 500 Topolino“ (1963 m.), „Ferrari 166 MM“ (1948 m.), „Ferrari 250 GT Berlinetta“ (1959 m.), Prancūzijos automobiliai „Citroën 7CV“ (1943 m.), „Citroën Traction Avant“ (1934 m.), „Citroën 2CV“ (1948 m.), „Citroën DS 19“ (1955 m.), Vokietijos automobiliai „Mercedes-Benz SSK“ (1928 m.), BMW 328 (1936 m.), „Volkswagen Käfer“ (1945 m.), „Mercedes-Benz 300SL“ (1954 m.), „Porsche 911“ (1963 m.), „Mercedes-Benz 300E“ (1986 m.), Japonijos automobilis „Toyota Lexus LS 400“ (1990 m.).

Žiuri rinko amžiaus automobilių dizainerį, inžinierių, verslininką. Amžiaus automobilių dizainerio titulo siekė 20 pretendentų, tarp jų italai N. Bertone, Ž. Bugatis, Dž. Džiudžiaris, B. Pininfarina, B. Sakas ir kt. Dėl amžiaus inžinieriaus titulo varžėsi vokiečiai K. Bencas, G. Daimleris, R. Dyzelis, V. Maibachas, F. Poršė, F. Vankelis, italas E. Bugatis, amerikietis H. Fordas ir kt. Į amžiaus verslininko titulą pretendavo 35 kandidatai, tarp jų angliai H. Austinas, Č. Rolsas,

amerikiečiai V. Kraisleris, H. Fordas, P. Morganas, italai G. Agnelis, E. Feraris, V. Lanča, japonas E. Tojoda, prancūzai A. Sitroenas, A. Pežo, L. Reno, vokietis F. Poršė, koncerno „Volkswagen“ vadovas austras F. Piechas, kiti firmų įkūrėjai, jų vadovai.

Susumavus paskutinio konkurso etapo rezultatus paaiškėjo, kad amžiaus automobiliu pripažintas automobilis „Ford T“. Šiuo titulu jis vainikuotas už didžiausią įtaką automobilizacijos raidai bei žmonių gyvenimui. Į geriausių penketuką pateko automobiliai „Volkswagen Käfer“, „Austin (Morris) Mini“, „Citroën DS 19“ ir „Porsche 911“. Amžiaus dizainerio titulą pelnė italas G. Giugaro, amžiaus inžinieriaus – vokietis F. Poršė, amžiaus verslininko – amerikietis H. Fordas, o amžiaus vadybininko – austras F. Piechas.

Baigiantis šiam laikotarpiui automobilius gamino 63 pasaulio šalys. „Automotive News Europe Global Market Data Book“ duomenimis, 1999 metais pagaminta 56,3 mln. autotransporto priemonių, iš jų 39,7 mln. lengvųjų automobilių bei 15,2 mln. įvairių tipų krovininių automobilių. Pagal lengvųjų automobilių gamybą pirmavo Japonija (8 mln.), JAV (5,6 mln.), Vokietija (4,6 mln.), pagal krovininių automobilių gamybą – JAV (7,4 mln.), Japonija (1,9 mln.), Kanada (1,4 mln.). Didžiausi lengvųjų automobilių, sunkvežimių, autobusų gamintojai buvo koncernai „General Motors“ (8,3 mln.), „Ford Motor“ (7,2 mln.), „Toyota Motor“ (5,4 mln.).

1999 metais populiariausi ir perkamiausi lengvieji automobiliai Vakarų Europoje buvo „Volkswagen Golf“ (704,1 tūkst.), „Opel Astra“ (692 tūkst.), „Renault Clio“ (494,7 tūkst.), Japonijoje – „Suzuki Wagon R“ (230,2 tūkst.), JAV – „Ford F-Series“ (948,8 tūkst.). x

1. Rodsteris „Dodge Viper“.

2. Sportinis automobilis „Alfa Romeo“.

16

PADAŽAS IŠ KEPTŲ POMIDORŲ

Tekstas ir nuotraukos – Vytautas Radzevičius

Konservavimas yra labai paslaptingas dalykas. Kažkuo primena laikus, kai vaikystėje su kiemo draugais turėdavome „sekretus“ – paslaptis po stikliuku. Kur nors pakrūmyje sudėliodavai kompoziciją iš gėlių žiedų, lapelių, dar velniai žino ko ir uždengęs stiklo dužena lengvai užžerdavai žemės. Tada pasikvietęs draugą ar draugę parodydavai paslaptį – pirštu palengva atsijodavai žemę ir per stiklą pasirodydavo gražusis paveikslėlis. Kaip kaleidoskope. Tada pasigirsdavo pamačiusiojo „tai bent!“

Taip ir dėl konservavimo. Darai, darai, o po to atidarai kaip didžiulę paslaptį. Ir slapta stebi, ar visiems patinka. Ar yra tas „tai bent!“? O kai dabar visur apstu pernokusių pomidorų – pakonservuokime iš jų padažą. Ir galima su savo paslaptimi – kas mėgstate, paaštrinkite. Sėkmės!

Ingredientai:

3 kg pomidorų
3 svogūnų
1 stiklinės rudojo cukraus
2 galvų česnakų
2 šaukštų druskos
100 ml alyvuogių aliejaus
1 aitriosios paprikos ankštis arba 1 arbatinio šaukštelio smulkintos aitriosios paprikos rozmarinų šakelės arba 1 arbatinio šaukštelio džiovintų rozmarinų raudonėlio šakelės arba 1 arbatinio šaukštelio džiovintų raudonėlių
2 šviežių bazilikų šakelių arba 1 arbatinio šaukštelio džiovintų bazilikų
1 arbatinio šaukštelio sumaišytų maltų karčiųjų ir kvapniųjų pipirų

1. Pomidorus nuplauti, išpjauti kotelius ir supjaustyti į keturias dalis. Į keturias dalis supjaustyti ir svogūnus. Česnakus nulupti, perpjauti skilteles per pusę.
2. Pomidorus, svogūnus, česnaką, aitrąją papriką, kvapiuosius pipirus dėti į skardą, apibarstyti cukrumi, druska, maltais pipirais, žolelėmis ir aliejumi.
3. Kepti 160 laipsnių įkaitintoje orkaitėje 2 valandas. Kai iškeps, sudėti į puodą, viską sutrinti elektriniu trintuvu ir dar kartą užkaitinti puodą iki virimo.
4. Padažą išpilstyti į švarius, iškaitintus stiklainius. Aš jų nekaitinu, išvalau drėgnu skudurėliu, sumirkytu degtinėje ar spirite.
5. Užsuktus stiklainius pastatyti dangteliais žemyn, užkloti ir palikti, kad atvėstų. Laikyti rūsyje ar vėsiam sandėliuke. x

SVEIKINAME

Sveikiname seses ir brolius sukakčių ir jubiliejų progai!

Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių [Alytaus apskr.] 1-oji rinktinė

RIČARDAS SINKEVIČIUS – 50 m.

Vytauto Didžiojo šaulių [Kauno apskr.] 2-oji rinktinė

BRONIUS JASIUKAITIS – 80 m.
ŠAULIUS OBELEVIČIUS – 60 m.
VINCAS MARMAKAS – 60 m.
GINTARAS MATAČIŪNAS – 40 m.

Vakarų [Jūros] šaulių 3-ioji rinktinė

ANGELĖ LUKŠIENĖ – 65 m.
RIČARDAS BALČIUS – 55 m.
VAIDOTAS RUTAVIČIUS – 50 m.

MARIUS KRISIKAITIS – 45 m.
MARIUS ŠIMKŪNAS – 30 m.
JUSTINA KUČINSKAITĖ – 30 m.

Suvalkijos šaulių [Marijampolės apskr.] 4-oji rinktinė

KRISTINA VARANKOVIENĖ – 65 m.
ROMAS BELEVIČIUS – 55 m.
ALVARAS LANKELAITIS – 30 m.

Alfonso Smetonos šaulių [Panevėžio apskr.] 5-oji rinktinė

GENDRUTIS MOZŪRAS – 80 m.
ŠIMAS MISEVIČIUS – 30 m.
PAULIUS DROBICKAS – 20 m.

LŠS Gen. Povilo Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės

PETRAS MILAŠAUSKAS – 80 m.
ALEKSANDRAS TEIŠERSKIS – 65 m.
ALVYDAS LIDEIKIS – 60 m.
GITANA STANKEVIČIENĖ – 50 m.
EVALDAS KAZLAUSKAS – 45 m.
MINDAUGAS ŽALALIS – 45 m.
RENATA KARPYTĖ – 40 m.
SONATA RIMKUVIENĖ – 35 m.
MANTAS GAVĖNAS – 35 m.
GUSTAS DUNAJEVAS – 20 m.
AUSTĖJA VIRŠILAITĖ – 20 m.
AURIMAS GIRŽADAS – 20 m.

LDK Kęstučio šaulių [Tauragės apskr.] 7-oji rinktinė

VYTAUTAS MAČIULIS – 90 m.
GINTAUTAS DULAITIS – 60 m.
VYTAUTAS DOMIKAS – 60 m.
VIDAS BURBA – 60 m.
RAIMONDAS MATEMAITIS – 55 m.

Žemaitijos šaulių [Telšių apskr.] 8-oji rinktinė

POVILAS UZNYIS – 65 m.

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės

STASYS KAZLAS – 70 m.

Karaliaus Mindaugo šaulių [Vilniaus apskr.] 10-oji rinktinė

JULIUS JAGMINAS – 65 m.
STEPAS JANKAUSKAS – 55 m.
ARNORLAS KULIKAUSKIS – 55 m.
VYTAUTAS RAČKAUSKAS – 50 m.
VYTAUTAS SAKALAUSKAS – 55 m.
TADAS TAMOŠIŪNAS – 50 m.
AUDRIUS VAREIKIS – 50 m.
LINAS GUDIŠKIS – 45 m.

UŽJAUČIAME

Mirus šauliui VYTAUTUI MILIUI, nuoširdžią užuojautą reiškiamo šeimai ir artimiesiems.

Generolo Povilo Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės šauliai

17

NERIJUS KISIELIUS – 45 m.
ARŪNAS STANKEVIČIUS – 45 m.
TOMAS BAČIŪNAS – 40 m.
NERINGA KUČINSKAITĖ – 40 m.
NERIJUS KURCEVIČIUS – 40 m.
VYTAUTAS NAVICKAS – 40 m.
TOMAS POŠKAITIS – 40 m.
DOMINYKAS VIZBARAS – 40 m.

KRYŽIAŽODŽIO ATSAKYMAI

Rugpjūčio mėnesio „Trimite“ spausdinto kryžiažodžio atsakymai:

Vertikaliai:

1. Rikis.
2. Kibiras.
3. Ralis.
4. Aksonas.
5. Lavysas.
6. Arnotas.
7. „Oskaras“.
8. Sterkas.
9. Kronika.
10. Stiksas.
11. Ostrava.
12. Akras.
13. Austėja.
21. Viza.
27. Imbieras.
29. Orakulas.
31. Parkūras.
33. Napalmas.
34. Artilerija.
35. Nemaščiai.
36. Slalomas.
40. Arabeska.

Horizontaliai:

41. Raiščiai.
43. Angelas.
46. Vilija.
53. Arba.
54. Radis.
55. Ėglis.
56. Laja.
2. Korta.
7. Orkas.
11. Okama.
14. Klavyras.
15. „Turistas“.
16. Balis.
17. Toras.
18. Ponas.
19. Krona.
20. Rosinis.
22. Skaistė.
23. Asla.
24. Arija.
25. Koja.
26. Sūris.
28. SOS.
30. SPA.
32. Ančia.
36. Samba.
37. „Nirvana“.
38. Kartena.
39. Spora.
42. „Almera“.
44. Midus.
45. Rūkas.
46. „Vermona“.
47. Orka.
48. Apaščia.
49. ACME.
50. Skeneris.
51. Sociumas.
52. Ara.
54. Rainė.
56. LAK.
57. Ragas.
58. Java.
59. Gaga.
60. Anapa.
61. Praha.
62. Ūkis.
63. Nikė.
64. Klasė. x

18

KRYŽIAŽODIS „KELIAIS, KELELIAIS“.

VERTIKALIAI:

- Miestelis Telšių r., 2 km į šiaurės rytus, 9 km į šiaurę nuo Telšių (nuo 1638 iki 1783 metų vadinosi Degėnais).
- Etnografinis gatvinis kaimas Varėnos r., Dzūkijos nacionaliniame parke, abipus Ūlos upės bei jos intako Pavilnio (respublikinės reikšmės architektūros paminklas).
- Miestas Šiaurės Rytų Lietuvoje, Utenos apskrityje, 110 km į šiaurę iš Vilniaus, rajono savivaldybės centras.
- Miestelis Švenčionių r. savivaldybės teritorijoje, kurio herbe pavaizduotas šernas, grojantis dūdmaišiu.
- Miestelis Raseinių r. savivaldybės teritorijoje, 16 km į rytus nuo Raseinių (nuo 1931 metų miestelyje stovi Vytauto Didžiojo paminklas, išsaugotas per TSRS okupaciją).
- Miestelis Šakių r. savivaldybėje, prie kelio Kaunas–Šakiai (miestelio mokykloje mokėsi J. Basanavičius).
- Miestelis Pakruojo r., Žiemgalos žemumos pietinėje dalyje prie Lietuvos valstybės sienos su Latvija (1753–1759 metais jame gyveno ir dirbo latvių rašytojas, folkloristas kunigas Gothardas Frydrichas Stenderis, parašęs pirmąją latvių kalbos gramatiką).
- Miestelis Anykščių r., pusiaukelėje tarp Anykščių ir Rokiškio bei Kupiškio ir Utenos, ant Alaušo ežero kranto.
- Miestelis Jonavos rajone, kuriame gimė skulptorius K. Bogdanas.
- 2019 metų Lietuvos kultūros sostinė.
- Miestelis Kauno rajone, kairiajame Nemuno krante, prieš jam išsiplečiant į Kauno marias, kuriame gimė muziejininkė, meno istorikė K. Galaunienė (1924–2016).
- Kaimas Zarasų rajone, į šiaurės vakarus nuo Zarasų, seniūnijos centras (rašytiniuose šaltiniuose minimas nuo XV amžiaus).
- Upė, tekanti per Šilutę.
- Ežeras, kuriuo eina Lietuvos–Latvijos siena, tyvuliuojantis netoli Ilzenbergo dvaro.
- Senoji Lietuvos sostinė su pilimi ežero saloje.
- Pratakus ežeras Anykščių r., apie 5,5 km į šiaurės vakarus nuo Skiemonių ir 9 km į pietryčius nuo Anykščių.
- Ežeras Pietvakarių Lietuvoje, Kalvarijos savivaldybėje, apie 2 km į rytus nuo Liubavo.
- Miestelis šiaurės rytinėje Plungės r. savivaldybės teritorijos dalyje, prie Sruojos upės (pirmą kartą paminėtas kryžiuočių kronikose 1253 metais).

- Didžiausias ir giliausias Žemaitijos ežeras.
- Miestelis Skuodo r. savivaldybės pietryčiuose, netoli kurio guli didžiausias Lietuvoje akmuo.
- Kaimas Zarasų r., šalia to paties pavadinimo ežero (jo apylinkėse yra rasta Romos imperatoriaus Marko Aurelijaus moneta).
- Miestelis Šilalės r. savivaldybės teritorijoje, prie Šilalės–Kelmės kelio ir Žemaičių plento (už 7 km nuo jo yra aukščiausias Žemaitijos kalnas Medvėgalis).
- Ežeras ir iš jo ištekanči, taip pat vadinama upė Rytų Lietuvoje, Molėtų rajone, apie 2,5 km į rytus nuo Molėtų, Labanoro regioniniame parke.
- Kaimas Pagėgių savivaldybėje, 2 km į pietryčius nuo Pagėgių, kuriame susikerta du, XIX amžiuje nutiesti keliai: Ryga–Šiauliai–Tauragė–Kaliningradas („Via Hanzatika“) ir Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda.
- Miestelis Raseinių r., prie Žemaičių plento, 3 km šiauriau magistralės A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda (garsėjantis savo koldūnais).

HORIZONTALIAI:

- Šiaulių miesto dalis, kurioje yra tarptautinis oro uostas bei įsikūrusi Lietuvos kariuomenės oro pajėgų Pirmoji bazė.
- Miestelis Lazdijų rajone, netoli sienos su Lenkija (čia yra geležinkelio stotis, kurioje susieina dvi – 1435 mm ir 1520 mm pločio geležinkelio vėžės, todėl miestelis yra svarbus tranzitinis taškas tarp Baltijos valstybių ir į vakarus esančių ES šalių).
- Gyvenvietė Kelmės r., šalia kelio Kelmė–Užventis, kurioje gimė A. Eidintas – Lietuvos diplomatas, istorikas, rašytojas.
- Kaimas Panevėžio r. savivaldybėje, prie Upytės upės, kuriame gimė ir palaidotas kalbininkas J. Balčikonis.
- Gyvenvietė Šiaulių r., kurioje 1822 metais pastatytame grafams Zubovams priklausiusiame akmeniniame dvare gimė ir augo poetas Zigmantas Gaidamavičius-Gėlė (1894–1912).
- Nemuno deltos atšaka, prasidedanti ties Rusnės sala (būtent jos žiotys laikomos Nemuno žiotimis).
- Upė šiaurės Lietuvoje, 140 km ilgio Mūšos dešinysis intakas (patvenkta jos dalis sudaro Kupiškio marias).

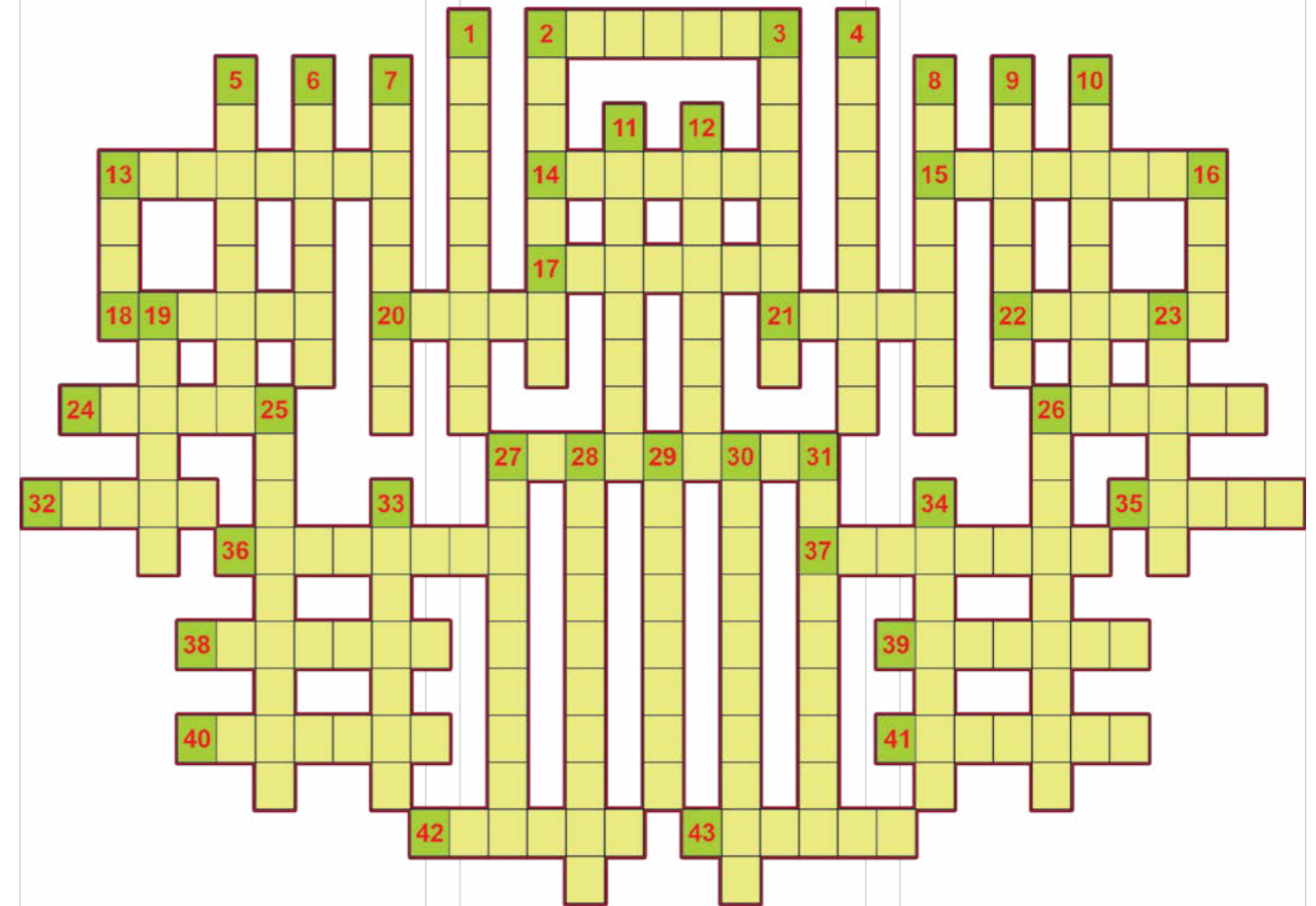
- Upė, tekanti per Jonavą.
- Upelis Vilkaviškio r., Šešupės kairysis intakas (prie jo esančiame Mažučių kaime gimė aušrininkas Jonas Langė (1855–1932) – karo gydytojas-oftalmologas, vienas pirmųjų tokios specializacijos medikų-lietuvių).
- Kaimas Šilalės r., Kaltinėnų seniūnijoje, 1 km į pietus nuo Kaltinėnų, kairiajame Yžnės krante.
- Ežeras Zarasų r. pietvakariuose, apie 5,5 km į šiaurės rytus nuo Salako (kartais vadinama Drobiškių ežeru).
- Miestelis Ukmergės r., 6 km į pietus nuo Ukmergės, netoli kurio 1435 metų rugsėjo 1 dieną įvyko mūšis, kuriame Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto pajėgos nugalėjo Švitrigailos kariuomenę.
- Ežeras Ukmergės r., kurio pietvakariniame krante yra A. Smetonos Užugirio dvaras ir parkas.
- Gyvenvietė Kėdainių r., 4 km į šiaurės vakarus nuo Survilaiškio, kurioje yra išlikęs archajiškas ritualas – maginis Velykų laikotarpio prausimasis ir laistymas tikintis geresnio derliaus.
- Upė, ilgiausias Šventosios kairysis intakas (teka Vilniaus, Širvintų, Jonavos ir Ukmergės rajonais).
- Miestas Šalčininkų r., 33 km į pietvakarius nuo Šalčininkų, prie sienos su Baltarusija.
- Ežeras Zarasų r., į pietryčius nuo Suvieko.
- Dubužis.
- Miestelis Skuodo r. savivaldybėje, prie kelio Mažeikiai–Skuodas, 20 km į rytus nuo Skuodo, kuriame savo jaunystę praleido kompozitorius J. Švedas (jo motina buvo gimusi šiame miestelyje).
- Miestelis Kupiškio r. savivaldybėje, į pietvakarius nuo Pandėlio, Pyvesos dešiniajame krante, prie kelių Kupiškis–Kupreliškis ir Pandėlys–Salamiestis sankryžos.
- Kaimas Šiaulių r. savivaldybės teritorijoje, 8 kilometrai į šiaurę nuo Šiaulių (jau nugriauti kultūros namai, kuriuose viešėjo ir pirmasis SSSR prezidentas M. Gorbačiovas).
- Ežerėlis Vilniuje, Verkių regioniniame parke (pagal pavadinimą – ežere neturėtų būti žuvų). x

Atsakykite į kryžiažodžio klausimus ir siųskite atsakymus paštu iki spalio 15 d. į „Trimito“ redakciją adresu:

Žurnalas „Trimitas“
Lietuvos šaulių sąjunga
Laisvės al. 34,
44240 Kaunas

Sudarė Kastytis V. Stumbrys

Nepamirškite nurodyti savo atgalinio adreso ir telefono numerio, nes vienas iš atsakiusiųjų burtų būdu gaus prizą – unikalią 1 000 detalių dėlionę „Lietuvos kariai“. Sėkmės!

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMEČĮ SKAITYTAS

**Žurnalo šimtmečio
proga užsiprenumeruok
„Trimitą“ ir paragink kitą!**

2020 metais žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

44 puslapių žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkių. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti www.zurnaluprenumerata.lt internetinėje Lietuvos pašto svetainėje prenumeruok.lt bei Lietuvos pašto skyriuose. Prenumeratos kaina metams – 20 eurų.

